

ЗАБУТІ ІМЕНА

1.

ВІРШІ.

КОСТЕНКО ЛІНА

Составитель МУЧНИК Е.Б.

Ліна Василівна Костенко народилася 19 березня 1930 р. у м. Ржищеві на Київщині в родині вчителів. 1936 р. родина переїхала до Києва, де Ліна закінчила школу на Куренівці. У 1946 р. опубліковані перші вірші Ліни. Дівчина поступила в Київський педагогічний інститут ім. М. Горького, але залишила його і поїхала навчатися в Московський літературний інститут ім. М. Горького, який закінчила 1956 р., а вже наступного року вийшла перша книжка її поезій "Проміння землі". Друга збірка "Вітрила" була опублікована у 1958 р., згодом — збірка "Мандрівки серця" у 1961 р. 1962 р. збірка "Зоряний інтеграл" була розсипана ідеологічною цензурою і світу не побачила. Потім поетичному слову Ліни Костенко було оголошено заборону, її твори не виходили окремими виданнями до 1977 р. Твори й навіть саме ім'я авторки зникли зі сторінок періодики. Поетеса писала "в шухляду". Коли у Львові судили В'ячеслава Чорновола та його друзів, вона була на процесі. 1969 р. Осип Зенкевич видав у діаспорі велику збірку "Поезії", до якої увійшло все краще, створене на той час поетесою. 1977 р. надрукована збірка Ліни Костенко "Над берегами вічної ріки", через два роки роман у віршах "Маруся Чурай", а у 1980 р. — збірка "Неповторність". 1987 р. вийшла збірка "Сад нетанучих скульптур". За роман у віршах "Маруся Чурай" та збірку "Неповторність" поетеса отримала Державну премію України. Прикметною рисою творчості поетеси є інтелектуалізм — рух, поезія, злети думки. ...

* * *

А затишок співає, мов сирена.
Не треба воску, я не Одиссей.
Вже леви ждуть, і жде моя арена.
Життя, мабуть,— це завжди Колізей.

І завжди люди гинули за віру.
Цей спорт одвічний віднайшли не ми.
Тут головне — дивитись в очі звіру
і просто — залишатися людьми.

Коли мене потягнуть на арену,
коли на мене звіра нацькують,
о, я впізнаю ту непроторенну
глупоту вашу, вашу мстиву лютя!

Воно в мені, святе моє повстання.
Дивлюся я в кривавий ваш туман.
Своїм катам і в мить свою останню
скажу, як той найперший з християн:

— Мене спалить у вас немає змоги.
Вогонь холодний, він уже погас.
І ваши леви лижуть мені ноги.
І ваши слуги насміялись з вас.

АСТРАЛЬНИЙ ЗОЙК

Добридень, люди! Вбитий на снігу,
я спам'ятався в зоряній пустелі.
І все, що має на землі вагу,
осипалось, як мертві імортелі.
Там, на землі, щось падало, цвіло,
було рожеве, синє і зелене.
Мені вітри позичили крило,
я бачив землю за віки від мене.
Я натовився жити без душі.
Нема на чому записати строфи.
Усі арапи-предки й гармаші
Кричать в мені зігрітися хоч трохи.
Я сам не знаю, скільки тут пробув.
Не хочу я ні вічності, ні слави.
В безсмерті холодно. Я хочу в Петербург.

Вдягтися в тіло і напиться кави.
Там, на столі, лежить моє перо.
Воно лежить, воно давно не пише.
Я хочу вірші написати про -
Про те, як вітер гілочку колише.
Я хочу встати вранці, на зорі.
Любити жінку, ждять листа з Одеси.
Я хочу волі, волі!.. А царі?
Я хочу жити, жити!.. А Дантеси?
Я сто поем ще маю на меті,
а я дивлюсь у вічі пістолету...
В безсмерті холодно. І холодно в житті.
О Боже мій! Де дітися поету?!

БІЛА СИМФОНІЯ

Було нам тоді не до сміху.
Ніч підняла завісу –

біла симфонія снігу
пливла над щоглами лісу.

А ліс, як дрейфуюча шхуна,
скрипів, у льоди закутий...
І хлопець, зворушливо юний,
сказав із дорослим смутком:

– Ти пісня моя лебедина,
останнє моє кохання...

В такому віці людина
завжди кохає востаннє.

Бо то уже справа гідности –
життя, бач, як сон, промайнуло.
Підлітки для солідности
мусять мати минуле.

Завіяні снігом вітрила
звисали, як біла гичка...
Я теж йому щось говорила,
і теж, певно, щось трагічне.

Було кохання фатальне,
майже з драми Ростана...
Я тільки сніг пам'ятаю,
отой, що давно розтанув.

Білу симфонію снігу,
шхуну, в льоди закуту...

А нам з тобою – до сміху!
А нам з тобою не смутно!

І добре тобі, і весело
на білому світі жити.
Ти тільки, як всі воскреслі,
не любиш про смерть говорити.

І маєш, напевно, рацію.
Минуле вмерзає в кригу.
І це вже не декорація...

Біла симфонія снігу.

Стогне завія до рання,
зламавши об ліс крило...
Ти – моє перше кохання.
Останнє уже було.

БІЛЬ ЄДИНОЇ ЗБРОЇ

Слово, моя ти єдина зброє,
Ми не повинні загинуть обоє.

Леся Українка

Півні кричать у мегафони мальв —
аж деренчить полив'яний світанок...
Мій рідний краю,
зроду ти не мав
нейтральних барв, тих прісних пуританок.

Червоне й чорне кредо рукава.

Пшеничний принцип сонячного степу.
Такі густі смарагдові слова
жили в тобі і вибухали з тебе.

Слова росли із ґрунту, мов жита.
Добірним зерном колосилась мова.
Вона як хліб. Вона мені свята.
І кров'ю предків тяжко пурпурова.

А хтось по ній прокопував рови.
Топтав, ганьбив нам поле найдорожче.
І сниться сон: пасуться корови —
сім тучних, але більше тощих.

Скубуть озиме, нищать ярину,
ще й гидять, гудять, ратицями крешуть.
Трагічна мово! Вже тобі труну
не тільки вороги, а й діти власні тешуть.

Безсмертна мово! Ти смієшся гірко.
Ти ж в тій труні й не вмістишся, до речі.
Вони ж дурні, вони ж знімали мірку
з твоїх принижень — не з твоєї величі!

Твій дух не став приниженим і плюсклим,
хоч слала доля чорні килими
то од Вілюйська до Холуйська,
то з Києва до Колими.

З усіх трибун — аж дим над демагогом.
Усі беруть в основу ленінізм.
Адже ніхто так не клянеться богом,
як сам диявол — той же шовінізм.

Як ти зжилася з тугою чаїною!
Як часто лицемірив твій Парнас!..
Шматок землі,
ти звешся Україною.
Ти був до нас. Ти будеш після нас.

Мій предковичний,
мій умитий росами,
космічний,
вічний,
зоряний, барвінковий...

Коли ти навіть звався — Малоросія,
твоя поетеса була Українкою!

* * *

В маєтку гетьмана Івана Сулими,
В сучасному селі, що зветься Сулимівка,
До кінських грив припадєні грудьми,
Промчали хлопці — загула бруківка —

І тільки гриви...кур'ява...і свист...
Лунких копит оддалєнілий цокіт...
І ми...і степ...і жовтий падолист...
І цих дворів передвєчірній клопіт...

І як за сонцем повертає сонях,
Так довго вслід чомусь дивились ми.
А що такого? Підлітки на конях...
В маєтку гетьмана... Івана Сулими...

ВАН-ГОГ

Добрий ранок, моя садинокосте!
Холод холоду. Тиша тиш.
Циклопічною садинокістю
небо дивиться на Париж.
Моя муко, ти ходиш по грані!
Вчора був я король королів.
А сьогодні попіл згорання
осідає на жар кольорів.
Мертві барви.
О руки-митарі!
На мольбертах розп'ятий світ.
Я - надгріб'я на цьому цвинтарі.
Кипариси горять в небозвід.
Небо глухо набрякло грозою.
Вигинаються пензлі-хорти.
Чорним струсом палеозою
переламано горам хребти.
Струменіє моє склепіння.
Я пастух. Я дерева пасу.
В кишєнях дня, залатаних терпінням,
я кулаки до смерті донєсу.
Самовитий - несамовитий -
не Сезанн - не Гоген - не Манє

але що ж я можу зробити,
як в мені багато мене?!
Він божевільний, кажуть.
Божевільний!
Що ж, може бути. Він - це значить я.
Боже - вільний...
Боже, я - вільний!
На добраніч, Свободо моя!

* * *

Вечірнє сонце, дякую за день!
Вечірнє сонце, дякую за втому.
За тих лісів просвітлений Едем
і за волошку в житі золотому.
За твій світанок, і за твій зеніт,
і за мої обпечені зеніти.
За те, що завтра хоче зеленіть,
за те, що вчора встигло оддзвеніти.
За небо в небі, за дитячий сміх.
За те, що можу, і за те, що мушу.
Вечірнє сонце, дякую за всіх,
котрі нічим не осквернили душу.
За те, що завтра жде своїх натхнень.
Що десь у світі кров ще не пролито.
Вечірнє сонце, дякую за день,
за цю потребу слова, як молитви.

* * *

Вже почалось, мабуть, майбутнє.
Оце, либонь, вже почалось...
Не забувайте незабутнє,
воно вже інеєм взялось!
І не знецінюйте коштовне,
не загубіться у юрбі.
Не проміняйте неповторне
на сто ерзаців у собі!
Минають фронди і жіронди,
минає славне і гучне.
Шукайте посмішку Джоконди,
вона ніколи не мине.
Любіть травинку, і тваринку,
і сонце завтрашнього дня,
вечірню в попелі жаринку,
шляхетну інохідь коня.

Згадайте в поспіху вагона,
в невідворотності зникань,
як рафаелівська Мадонна
у вічі дивиться вікам!
В епоху спорту і синтетики
людей велика ряснота.
Нехай тендітні пальці етики
торкнуть вам серце і вуста.

* * *

Виходжу в сад, він чорний і худий,
йому вже ані яблучко не сниться.
Шовковий шум танечної ходи
йому на згадку залишає осінь.

В цьому саду я виросла, і він
мене впізнав, хоч довго придивлявся.
В круговороті нефатальних змін
він був старий і ще раз обновлявся.

І він спитав: — Чого ти не прийшла
у іншу пору, в час мого цвітіння?

А я сказала: — Ти мені один
о цій порі, об іншій і довіку.

І я прийшла не струшувать ренклюд
і не робить з плодів твоїх набутку.
Чужі приходять в час твоїх щедрот,
а я прийшла у час твого смутку.

Оце і є усі мої права.
Уже й зникало сонце за горбами —
сад шепотів пошерхлими губами
якісь прощальні золоті слова...

Віяло мадам Полетики

Ідалія Полетика,
прославилася бабонька,
цькувала собі генія, знічев'я, просто так.
Тепер в музеях Пушкіна
зі стін очима кліпає,
за віяло ховається, коли екскурсовод
ні-ні та її скаже: — Ось вона,
та сама світська дамочка,
котра цькувала генія. Нікчемна, а й вона
отрути жменьку вкинула, де наклепи варилися,
і є в його загибелі також її вина.
Куди ж тепер їй дітися?
Безсмертя річ безвихідна.
Всі погляди спиняються на ній, на ній, на ній!
А що, мадам Полетико?
Позиція невідгідна.
Тепер сиди у рамочці, прилюдно червоній.
Він щедрий, незлопам'ятний,
він вивів тебе з ницості.
Без нього, без убитого, ну ким би ти була?
А так усі розплутують по вузлику, по ниточці,
вже років сто розплутують усе, що ти плела.
В Дантеса були крильця — сріблясті еполетики.
Він пурхав, ти звивалася — як жевжик і змія.
Воно, звичайно, бувши
дружиною Полетикя,
годилося би залишити достойніше ім'я.
Ідалія, вродливиця, і очі з поволокою,
дитя розпусти графської, рождене без вінця.
Як ви цькували генія!
Безжалісно, толокою.
Чого ж тепер ти віялом прикрила півлиця?
Ідалія, сучасниця,
ну, як тобі сичалося?
Звідкіль взялося віяло, бо наче ж не було.
Чи ти ото прикрилася, щоб совість не пручалася,
щоб люди не побачили роздвоєне жало?
А треба ж було думати,
царі, Дантеси, Дубельти,
Ідалія Полетика, і всі на одну масть!
То небезпечно — генія цькувати.
Він у безсмерті страшно вам воздасть.

* * *

Все більше на землі поетів,
вірніше –
тих, що вміють римувати.
У джунглях слів поставили тенета,
але схопити здобич ранувато.
Зайці, папуги, гнізда горобині...
Великий щебет, писк і цвірінчання –
таке,
що часом хочеться людині
поезію шукати у мовчанні.
Хай метушиться дріб'язок строкатий,
мінє шерсть залежно від погоди...
Поете,
вмій шукати і чекати!
Найкращий вірш ще ходить на свободі.

* * *

Готичні смереки над банями буків,
гаркаві громи над країною крон.
Ночей чорнокнижжя читаю по буквах,
і сплю, прочитавши собі Оріон.

А вранці повстану. Обуренням серця,
веселим азартом очей і ума.
На вікнах розсиплється сонячне скерцо
і рух засміється над скрипом гальма.

Обридли відьомські шабаші фікцій
і ця конфіскація душ під гармонь.
І хочеться часом в двадцятому віці
забитись в печеру і няньчить вогонь.

Свободи предтеча — розхристана втеча
з мурованих дум у мандруючий дим.
Дзвенить ручаїв стрімголова малеча
блакитною кров'ю камінних глибин.

Світанки мої у смарагдовій ворсі
над кумканням всіх ропухатих дрібниць —
готика самотності, готика суворості,
рубінові розсипища суниць...

Отут я стою під замисленим небом

на чорних вітрах світових веремій,
і в сутичці вічній святого з ганебним
світлішає розум зацькований мій.

Болять дисонанси. Сумують симфонії.
Пручаються ноти в розпечений залп.
Будую мовчання, як зал філармонії.
Колонний безсонний смерековий зал.

* * *

Гроза проходила десь поруч. Було то блискавка, то грім.
Дорога йшла кудись на Овруч в лісах і травах до колін.

Латаття ніжилось в озерах, хитали ряску карасі.
Черкнула блискавка по зелах, аж полягали вони всі.

Над світом білим, світом білим хтось всі спіралі перегрів.
А хмари бігли, хмари бігли і спотикалися об грім.

Гроза погримувала грізно, були ми з нею тет-а-тет.
Тремтіла річечка рогізна, човни ховала в очерет.

Гротеск

Здається десь...
Для кожної людини...
У певному контексті...
Є зразок вікна...
Яке чарує, мов гротески...
На келиху червоного вина...

Вікно у світ...
Де нас немає...

Пробачити ...
Це тяжко...
Але напевно десь є світ,
В якому все не так погано,

В якому сльози – просто міф...
Який чарує и бентежить,
Якщо заглянути в вікно...
Але ми тут і ми – реальні,
А наші мрії як кіно...
Пройдуть, загаснуть і затихнуть
У каламбурі почуттів...

* * *

Гуде вогонь – веселий сатана,
червоним реготом вихоплюється з печі...

А я чолом припала до вікна,
і смуток мій бере мене за плечі.

Сама пішла світ за очі – аби
знайти від тебе крихту порятунку.

Мої думки, як дикі голуби,
в полях шукали синього притулку.

Сама втекла в сніги, у глухомань,
щоб віднайти душевну рівновагу.

І віднайшла – гірку печаль світань.
І п'ю, немов невіброджену брагу.

І жду якогось чуда із чудес.
Читаю ніч, немов би чорну книгу.

Якщо кохаєш – знайдеш без адрес
оцю хатину за морями снігу.

І відпливаю поночі одна
на кризі шибки у холодний вечір.
І спить в печі веселий сатана,
уткнувся жаром в лапи головошок.

І так до самих синіх зоряниць,
до світанкових поїздів ячання —

до безміру, як в темряві зіниці,
тривожно шириться чекання...

Псалом 1

Блажен той муж, воістину блажен,
котрий не був ні блазнем, ні вужем.
Котрий вовік ні в празники, ні в будні
не піде на збіговиська облудні.
І не схибнеться на дорогу зради,
і у лукавих не спита поради.
І не змінє совість на харчі, -
душа його у Бога на плечі.
І хоч про нього скажуть: навіжений,
то не біда - він все одно блаженний.
І між людей не буде самотнім,
стоятиме, як древо над потоком.
Крилаті з нього вродяться плоди,
і з тих плодів посіються сади.
І вже йому ні слава, ні хула
не зможе вік надборкати крила.
А хто від правди ступить
на півметра, -
душа у нього сіра й напівмертва.
Не буде в ній ні сили, ні мети,
лиш без'язикі корчі німоти.
І хто всіляким ідолам і владам
ладен кадити херувимський ладан,
той хоч умре з набитим гаманцем, -
душа у нього буде горобцем.
Куди б не йшов він, на землі і далі,
дощі розмиють слід його сандалій.
Бо так воно у Господа ведеться -
дорога нищих в землю западеться!

* * *

Двори стоять у хуртовині айстр.
Яка рожева й синя хуртовина!
Але чому я думаю про Вас?
Я Вас давно забути вже повинна.

Це так природно — відстані і час.
Я вже забула. Не моя провина,—
то музика нагадує про Вас,
то раптом ця осіння хуртовина.

Це так природно — музика і час,
і Ваша скрізь присутність невловима.
Двори стоять у хуртовині айстр.
Яка сумна й красива хуртовина!

ДОЛЯ

Наснився мені чудернацький базар:
під небом у чистому полі,
для різних людей,
для щедрих і скнар,
продавалися різні Долі.

Одні були царівен не гірш,
а другі – як бідні Міньйони.
Хту купляв собі Долю за гріш.
А хто – і за мільйони.

Дехто щастям своїм платив.
Дехто платив сумлінням.
Дехто – золотом золотим.
А дехто – вельми сумнівним.

Долі-ворожки, тасуючи дні,
до покупців горнулись.

Долі самі набивались мені.
І тільки одна відвернулась.

Я глянула їй в обличчя ясне,
душею покликала очі...
– Ти, все одно, не візьмеш мене, –
Сказала вона неохоче.

– А може візьму?
– Ти собі зятям, –
сказала вона суворо, –
за мене треба платити життям.
А я принесу тобі горе.

– То хто ж ти така?
Як твоє ім'я?
Чи варта такої плати?
– Поезія – рідна сестра моя.
А правда людська – наша мати.

І я її прийняла, як закон.
І диво велике сталось:
минула ніч. І скінчився сон.
А Доля мені зосталась.

Я вибрала Долю собі сама.
І що зі мною не станеться, –
у мене жодних претенсій нема
до Долі – моєї обраниці.

* * *

Дощ полив, і день такий полив'яний.
Все блищить, і люди як нові.
Лиш дідок старесенький, кропив'яний,
блискавки визбирує в траві.

Струшується сад, як парасолька.
Мокрі ниви, і порожній шлях...

Ген корів розсипана квасолька
доганяє хмари у полях.

ДОЩІ

Вітер блискавку виструга,
хмара насуне з-за гір, –
перекидом,

колесом,

вистрибом

вибігали діти надвір.

Топтали бузковий верес,
трусили на голови хвощ.
Здіймали страшенний вереск,
ласкаво просили дощ:

"Іди, іди, дощику!
Зварю тобі борщику
в полив'яним горщику,
в полив'яним горщику!..."

З кошлатих кущів солов'ята зиркали,
як по землі і щедро і видавцем,
то зливи ходили, високі, як циркулі,
то мжичка мала метушилася видрібцем.

На клуні стовбичив промоклий бусол.
А ми по калюжах гасали босі,
бо казала мати й бабуса –
дуже добре дощ на волосся.

Гей, ідіть, благодатні зливи!
Випадайте, перлисті роси!
Хай нап'ються донесхочу ниви.
Хай дівчата помиють коси.

Будуть коси блискучі й духмяні,
задзвенять весілля і заручини.
Цілуватимуть хлопці кохані

перемиті дощем кучері...

Так невже ж під багряним сонцем –
благодатні брати океанські –
ці дощі,

отруєні стронцієм,

засвистять, як стріли поганські?!

ЕСТАФЕТИ

Різні бувають естафети.
Міщани міщанам передають буфети,
Заяложені ложки, тупі ножі,
Глупоту свою і думки чужі.

Різні бувають естафети.
Воїни воїнам передають багнети.
Майстри майстрам – свої таємниці,
Царі царям – укази й темниці.

Різні бувають естафети.
Передають поетам поети
З душі у душу,
Із мови в мову
Свободу духу і правду слова,
Не промінявши на речі тлінні –
На славолюбство і на вигоду.
І не зронивши.
Бо звук падіння
Озветься болем в душі народу.

* * *

Є вірші – квіти.
Вірші – дуби.
Є іграшки – вірші.
Є рани.
Є повелителі і раби.
І вірші є –

каторжани.

Крізь мури в'язниць,
по тернах лихоліть –

ідуть, ідуть по етапу століть...

* * *

Життя іде і все без коректур.
І час летить, не стишує галопу.
Давно нема маркізи Помпадур,
і ми живем уже після потопу.
Не знаю я, що буде після нас,
в які природа убереться шати.
Єдиний, хто не втомлюється, – час.
А ми живі, нам треба поспішати.
Зробити щось, лишити по собі,
а ми, нічого, – пройдемо, як тіні,
щоб тільки неба очі голубі
цю землю завжди бачили в цвітінні.
Щоб ці ліси не вимерли, як тур,
щоб ці слова не вичахли, як руди.
Життя іде і все без коректур,
і як напишеш, так уже і буде.
Але не бійся прикрого рядка.
Прозрінь не бійся, бо вони як ліки.
Не бійся правди, хоч яка гірка,
не бійся смутків, хоч вони як ріки.
Людині бійся душу ошукать,
бо в цьому схибиш – то уже навіки.

* * *

За чорно-синьою горою, на схилку радісного дня,
Малює хмари пурпурові якесь веселе чортеня.

Зеленим пензликом тополі — кривенькі кігтики в крові.
Пасуться коні нетипові у сутенючій траві.

Долина з чашею туману, а далі схил і небосхил —
Усе кургани та й кургани ще не заораних могил.

Так що ж ти, схоже на шуліку, у тебе вітер в голові,
Малюєш обрій споконвіку такий червоний у крові?!

Вікам посивіли вже скроні, а все про волю не чувать.

Порозпрягали хлопці коні та й полягали спочивать.

Чи так їм спиться непогано, що жоден встати ще не зміг?
Пасуться коні під курганом, чекають вершників своїх.

* * *

«Заворожи мені, волхве!
Заворожи мені, волхве...»
Сидить по мавпі на зорях, на місяцях,
Респектабельні пілігрими
в комфортабельних «Волгах»
«ходять» по шевченковських місцях.
Вербують верби у монографії.
Вивчають біо- і гео-графію.
Полюють в полі на три тополі...

А цікаво, багато б із них потрапили
пройти шляхами його долі?

Давайте чесно.
Не кнопки ж ми й не педалі.
Що писав би Шевченко
в тридцять третьому,
в тридцять сьомому роках?
Певно, побувавши в Косаралі,
Побував би ще й на Соловках,

Загартований, заґратований,
прикиданий землею, снігами, кременем,
досі був би реабілітований.
Хоч посмертно, зате — своєчасно.

Звісило з трибуни блазенський ковпак
забрехуще слово.
Було так, було так, було так, було так...
А може, було інакше?

«Чуєш, батьку?
Чую, синку!...»
Пропадали ж люди ні за гріш.
Передсмертно лаявся Косинка.

Божеволів у тюрмі Куліш.
Курбас ліг у ту промерзлу землю!
Мовчимо.
Пнемося у багет.
Як мовчанням душу уяремлю,
то який же в біса я поет?!

* * *

Затінок, сутінок, день золотий.
Плачуть і моляться білі троянди.
Може це я, або хто, або ти
ось там сидить у куточку веранди.
Може, він плаче, а може, він жде —
кроки почулись чи скрипнула хвіртка.
Може, він встане, чолом припаде,
там, на веранді, чолом до одвірка.
Де ж ви, ті люди, що в хаті жили?
Світку мій білий, яке тут роздолля!
Смуток нащадків — як танець бджоли,
танець бджоли до безсмертного поля.
Може, це вже через тисячу літ —
я і не я вже, розбуджена в генах,
тут на землі я шукаю хоч слід
роду мого у плачах та легендах!
Голос криниці, чого ж ти замовк?
Руки шовковиць, чого ж ви залякли?
Вікна забиті, і висить замок —
ржава сережка над кігтикком клямки.
Білий причілок оббила сльота.
Хто там квилить у цій хаті ночами?
Може, живе там сама самота,
соває пустку у піч рогачами.
Може, це біль наш, а може, вина,
може, бальзам на занедбані душі —
спогад криниці і спогад вікна,
спогад стежини і дикої груші...

* * *

Звичайна собі мить. Звичайна хата з комином.
На росах і дощах настояний бузок.

Оця реальна мить вже завтра буде спомином,
а післязавтра - казкою казок.

А через півжиття, коли ти вже здорожений,
ця нереальна мить - як сон серед садів!
Ця тиша, це вікно, цей погляд заворожений,
і навіть той їжак, що в листі шарудів.

* * *

Здається з нами щось уже не те...
І навіть люди, місто й камні,
Щось прошепоче – Те усе святе
У що ти вірив - згинуло з віками

Пройшло скрізь пальці,
Як вода, зачерпнута відкритою рукою,
А на лодоні лиш краплинки сну,
У сьайві марив, як в полоні.

І вічність та тяжка завіса,
Що ми не здатні піднести,
Роздавить вас, навіщо йти
Навіщо тратити надію,
У те усе, що нам святе,
Скажи мені і я повірю,
Та все ж із нами щось не те....

ЗОРІ

В холодні ночі звужуються зорі,
немов зіниці божевільного.
Моторошно й пильно
дивиться Всесвіт – Великий Маг, –
піднявши над землею рукав Чумацького Шляху...

А в ночі теплі, в ночі бірюзові,
стрекочуть кастаньєтами цикади.
І над землею розцвітають зорі,
солодкі й жовті, як цукати.

Зорі мають гіпнотичну силу.
Люди зіркою з давнини

називають жінку вродливу,
яхти, квіти й ордени.

Кажуть: зірку щасливу має.
Провідною зірку зовуть.
Кажуть: з неба зірок не знімає.
І по зорях знаходять путь.

– Хтось умер, – говорили строго,
коли впала з неба зоря.
Гадали по зорях астрологи.
І на зорі молились моря.

І недарма у сотнях вір
сподівалось – душа воскресне,
полетить десь туди, до зір,
бо між зорями – царство небесне...

А в ночі буйні, в ночі горобині
палають зорі грізної краси...

Ти побувала зіркою, людино!
Хто ж має право людство погасить?!

* * *

І засміялась провесінь: — Пора! —
за Чорним Шляхом, за Великим Лугом —
дивлюсь: мій прадід, і пра-пра, пра-пра —
усі ідуть за часом, як за плугом.

За ланом лан, за ланом лан і лан,
за Чорним Шляхом, за Великим Лугом,
вони уже в тумані — як туман —
усі вже йдуть за часом, як за плугом.

Яка важка у вічності хода! —
за Чорним Шляхом, за Великим Лугом.
Така свавільна, вільна, молода —
невже і я іду вже, як за плугом?!

І що зорю? Який засію лан?

За Чорним Шляхом, за Великим Лугом.
Невже і я в тумані — як туман —
і я вже йду за часом, як за плугом?..

* * *

І скаже світ:
— Ти крихта у мені.
Ти світлий біль в тяжкому урагані.
Твоя любов — на грані маячні
і віра — у наївності на грані.

Що можеш ти, розгублене дитя,
зробити для вселюдського прогресу?
— Я можу тільки кинути життя
історії кривавій під колеса.

Хоч знаю: все це їй не первина.
Але колись нап'ється ж до переситу!
Захоче випити не крові, а вина
за щастя людства, за здоров'я всесвіту!

* * *

І я не я, і ти мені не ти.
Скриплять садів напнуті сухожилля.
Десть грає ніч на скринці самоти.
Десть виє вовк по нотах божевілля.
Бере голодну тугу — як з ножа.
Дзвенять світів обледенілі дзбани.
І виє вовк. І вулиця чужа
в замет сміється чорними зубами.
І виє вовк, ночей моїх соліст...
Заклацав холод іклами бурульок.
Вповзає вовк і тягне мерзлий хвіст,
в сузір'ї Риб вловивши кілька тюльок.
Ти, вовче, сядь. Ти на порозі ляж.
Ти розкажи свою пригоду вовчу.
А смушки скинь. Навіщо камуфляж?
Ти краще вий. А я собі помовчу.
Погрійся тут, моя нічна мано,
хоч ми із казки вибули за віком,
аж поки ранок в чорне доміно

зіграє з нами вогниками вікон.
аж поки сонце перепалить пруг
і сплачуть пільму стріхи тонкосльозі...
Лежить овеча шкура завірюх...
І скімлить пес розумний на порозі...

* * *

І як тепер тебе забути?
Душа до краю добрела.
Такої дивної отрути
я ще ніколи не пила
Такої чистої печалі,
Такої спраглої жаги,
Такого зойку у мовчанні,
Такого саява навкруги.
Такої зоряної тиші.
Такого безміру в добі!..
Це, може, навіть і не вірші,
А квіти, кинуті тобі.

ІМА СУМАК

Було на світі плем'я - інки.
Було на світі - і нема.
Одних приставили до стінки,
а інших вбили крадькома.
Кого улещено дарами,
кого утоплено в крові.
І тільки храми, древні храми
стоять по груді в кропиві.
І тільки вітер, вітер, вітер...
І тільки сонце, сонце, сон...
над нерозгаданістю літер
на скелі дикій, як бізон.
І місто, вгвинчене в могили,
гібрид валторни і kota,
напнеться нервами тугими
на звук священного щита.
Удар. І ще раз. Бевхне глухо
в кубло чужинців і заброд.
Асфальтами залите вухо
не знає імені: Народ.
Нащадки вбивць і товстосуми,

священних рік повзучий пляж...
Ти де взялася, Іма Сумак?!
В оцей блюзнірський камуфляж
як проросли твої молитви,
той клекіт древнього жерця?
Чи плем'я, знищене для битви,
помстилось голосом співця? —
Щоб він сопрано, меццо, басом
усіх немислимих октав
ячав, метався диким барсом
і нот ні в кого не питав!
Йому під силу велич опер,
врочистий гімн чужих молитв.
А він, могутній, чинить опір,
співає те, що кров велить!
Співає гімни смертна жінка.
А в ній - чи знає і сама? -
безсмертно тужить плем'я - інки.
Те плем'я, котрого нема.

* * *

Ідалія Полетика,
прославилася бабонька,
цькувала собі генія, знічев'я, просто так.
Тепер в музеях Пушкіна
зі стін очима кліпає,
за віяло ховається, коли екскурсовод
ні-ні та її скаже: — Ось вона,
та сама світська дамочка,
котра цькувала генія. Нікчемна, а й вона
отрути жменьку вкинула, де наклепи варилися,
і є в його загибелі також її вина.
Куди ж тепер їй дітися?
Безсмертя річ безвихідна.
Всі погляди спиняються на ній, на ній, на ній!
А що, мадам Полетико?
Позиція невідгідна.
Тепер сиди у рамочці, прилюдно червоній.
Він щедрий, незлопам'ятний,
він вивів тебе з ницості.
Без нього, без убитого, ну ким би ти була?
А так усі розплутують по вузлику, по ниточці,
вже років сто розплутують усе, що ти плела.

В Дантеса були крильця — сріблясті еполетики.
Він пурхав, ти звивалася — як жевжик і змія.
Воно, звичайно, бувши
дружиною Полетика,
годилося би залишити достойніше ім'я.
Ідалія, вродливиця, і очі з поволокою,
дитя розпусти графської, рождене без вінця.
Як ви цькували генія!
Безжалісно, толокою.
Чого ж тепер ти віялом прикрила півлиця?
Ідалія, сучасниця,
ну, як тобі сичалося?
Звідкіль взялося віяло, бо наче ж не було.
Чи ти ото прикрилася, щоб совість не пручалася,
щоб люди не побачили роздвоєне жало?
А треба ж було думати,
царі, Дантеси, Дубельти,
Ідалія Полетика, і всі на одну масть!
То небезпечно — генія цькувати.
Він у безсмерті страшно вам воздасть.

* * *

Ісус Христос розп'ятий був не раз.
Там, на Голгофі, це було уперше.
Умер од смерті, може, — від образ,
і за життям не пожалів, умерши.
А потім розп'яли на полотні,
у мармурі, у гіпсі і в граніті.
А потім розп'яли його в мені,
і розп'яли на цілім білім світі.
І тіло з'їли, кров'ю запили.
Ще рік, чи два, чи десять, чи довіку?
І продавали образ з-під поли,
і не дають умерти чоловіку.
Куди піду? Куди тепер піду?
Де на землі земля обітована?
Казарми в Гефсіманському саду,
І всі народи — як розкрита рана...

КАЛИНОВА СОПІЛКА

Ми з нею разом підем по гриби.
Вона мене ненавидить, я знаю.
Шумлять мені берези і дуби,
шумлять вітри Славутича й Дунаю:

- Ой, стережися, дівчино, її!
Вона той ніж взяла не для опеньків.
Там чорнолісся, там глухі гаї,
німі провалля і дощі сліпенькі.

Вона ледача бабина дочка.
А ти дочка ненависна, ти дідова.
Вона того лиш тільки і чека,
коли ви до гущавини підійдете.

Гей, озирнись!.. А ніколи мені.
Та й берегтись була б мені охота.
Ненависть їй висотує всі дні,
а в мене завжди є якась робота.

Спокійна я. Аж міниться вона.
Все між дерев скрадається у пущі.
Ножа виймає, а того й не зна:
такі, як я, беззахисні, - немрущі.

Коли ж мене в ялиннику густім
таки уб'є ота брехлива дівка, -
минуть віки... Калинова сопілка
всю правду скаже голосом моїм.

КАЗОЧКА ПРО ТРЬОХ ВЕЛЕТНІВ

У чистім полі, в полі на роздоллі,
де колосочки проти сонця жмуряться,
Вернигора, Вернивода й Вернидуб —
три велетні —
зібралися та й журяться.

— Ми велетні, ми велетні, ми велетні.
Ми телепні, ми телепні, ми телепні!

І сила ж є, і серце не мізерне,
і сто віків ні вмерти, ні заснути, —

все вернем, вернем, вернем, вернем!
А вже пора було й перевернути.

Кобзарю

Знаєш, нелегка епоха
оцей двадцятий невгомонний вік.
Завихрень - безліч.
Тиші - анітрохи.
А струсам різним утрачаєш лік.
Звичайні норми починають старіти,
тривожний пошук зводиться в закон,
коли стоїть історія на старті
перед ривком в космічний стадіон.
Вона грудьми на фініші розірве
Чумацький Шлях, мов стрічку золоту.
І, невагома, у блакитній прірві
відчує враз вагому самоту.
І позивні прокотяться луною
крізь далі неосяжно голубі...
А як же ми,
співці краси земної?
Чи голоси у нас не заслабі?
Чи не потонуть у вітрах простору?
Чи сприймуть велич нової краси?..
Тарас гранітний дивиться суворо:
- А ви гартуйте ваші голоси!
Не пустослів'ям,
пишним та барвистим,
не скаргами,
не белькотом надій,
не криком,
не переспівом на місці,
а заспівом в дорозі нелегкій.
Бо пам'ятайте, що на цій планеті,
відколи сотворив її пан Бог,
ще не було епохи для поетів,
але були поети для епох!

* * *

Коли вже люди обляглися спати,
коли вже місяць вилузнувся з хмар,
коли спартанка Києва, не Спарти,
лиш я світила вікнами в бульвар, -

тоді із ночі, з п'ятьми, з порожнечі,
де зіп'ялася вежа на котурн,
мені хтось душу тихо взяв за плечі -
заговорив шопенівський ноктюрн.
А то були якісь магічні пальці.
Вони німіли на якомусь "фа".
І прислухались...
І боялись фальші.
Так, як боїться і моя строфа.
Вони вертались, мучились, питали.
Вони відклали славу на колись.
Вони ту фальш роздерли, розтоптали,
і аж збіліли, так вони сплелись.
Ніхто не знав. Цього й не треба знати,
як десь ламає пальці віртуоз...
Щасливий той, хто ще не вміє грати.
Він сам собі Шопен і Берліоз.

* * *

Комусь – щоб хліба скибка.
Комусь – щоб тільки лаври.
Одна душа – як скрипка,
а друга – як літавра.

А тут не все так чітко.
То крила, то вериги.
Від Баха – до чечітки.
Від "чижика" – до Гріґа.

Від ніжного ноктюрна –
до громових симфоній.
Від буйного обурення –
до сміху саксофонів.

Всі голоси природи,
всі види й різновиди,
від голосу народу –
до писку індивіда.

Все в душу входить вперто.
Ввійшло – навік зосталось.
Оце такі концерти.
Аж серце надірвалось.

Коректна ода ворогам

Мої кохані, милі вороги!
Я мушу вам освідчитись в симпатії.
Якби було вас менше навкруги,—
людина може вдаритись в апатію.

Мені смакує ваш ажіотаж.
Я вас ділю на види і на ранги.
Ви — мій щоденний, звичний мій тренаж,
мої гантелі, турники і штанги.

Спортивна форма — гарне відчуття.
Марудна справа — жити без баталій.
Людина від спокійного життя
жиріє серцем і втрачає талію.

Спасибі й вам, що ви не м'якуші.
Дрібнота бути не годна ворогами.
Якщо я маю біцепси душі —
то в результаті сутичок із вами.

Отож хвала вам!
Бережіть снагу.
І чемно попередить вас дозвольте:
якщо мене ви й зігнете в дугу,
то ця дуга, напевно, буде вольтова.

★ ★ ★

Красива осінь вишиває клени
Червоним, жовтим, срібним, золотим.
А листя просить: — Виший нас зеленим!
Ми ще побудем, ще не облетим.

А листя просить: — Дай нам тої втіхи!
Сади прекрасні, роси — як вино.
Ворони п'ють надкльовані горіхи.
А що їм, чорним? Чорним все одно.

ЛЕЙТМОТИВ ЩАСТЯ

Мені страшно признатися: я щаслива.
Минають роки, а ти мені люб.
Шаліє любові тропічна злива —

землі і неба шалений шлюб.
Вколисана в ніч, тобою омита,
хитає мене серед білого дня.
Ковшами самотності сплачене мито
за всі незнання і за всі навмання.
Нещасть моїх золоті обжинки.
Душа моя, аж тепер сп'янилась.
Ох, я не Фауст. Я тільки жінка.
Я не скажу: "Хвилино, спинись!"
Хвилино, будь!
Лише не хвилиною,
а цілим життям — хвилею і тривож!
Аж поки мене понесуть із калиною
туди... ну звідки... Тоді вже що ж...

* * *

Летять на землю груші, як з рогаток.
Скот вибрідає з куряви доріг.
Усохлий дуб, насупившись рогато,
червоний обрій настромив на ріг.

Стара дзвіниця й досі ловить ґави.
Серед мого колишнього двора
стоїть дівча, таке, як я, біляве,
очима світ у душу набира.

Мене веселий смуток заарканить.
Я задивлюсь на дівчинку чужу.
Невтримний час до білого паркану,
немов коня баского, прив'яжу.

Зайду у хату... озирнусь... притихну...
Час б'є копитом. Встигну, не біда.
Час б'є копитом. Я сказала – встигну!
Ось трохи відпочину – і гайда!

Лист

На одному з малих полустанків я чекаю поїзда
зранку. Влаштувалась в кутку на лаві, щоб мене не
знайшли цікаві. Протяг має в'їдливий присмак паровозного
сизого диму, і стоїть неумитий присмерк за розхитаними дверима.
Десь там брязкіт і скреготіння, залізничний

постійний шум...

Я поклала папір на коліно, я стревожені
вірші пишу. Наче прозу пишу - без розбивки на рядків
розмаїті пласти, щоб здавалось на перший
погляд, що пишу я звичайні листи.

Власне, це недалеко від правди.

Інша форма — той самий зміст. Адресовані
людям вірші — найщирший у світі лист.

* * *

Люблю чернігівську дорогу –
весною, влітку, восени.

Там досі моляться Стрибогу
високі в сонці ясени.

Дівчата ходять, мов княгині.

Цвітуть смарагдові .луги.

Русявокосі Берегині
позолотили береги.

Там переходять шлях уповні.

Під осінь в кожному селі
немов димки димлять жертівні -
копають люди картоплі.

Бори стоять, такі соснові!

Ведмедів бачать уві снах.

Вінки цибулі бурштинові
там висять просто на тинах.

Від магістралі за два метри,
уся закутана в що є,
сидить бабуса, як Деметра,
у відрах моркву продає.

Шофер гальмує мимоволі,
стоять колеса в шелюзі, -
несе хтось яблука в приполі,
несе хтось груші в картузі.

І знову мчиш, як метеор ти.

І довго світяться в душі
оті розкішні натюрморти
уздовж доріг на спориші...

МАЙЖЕ ПЕРЕКЛАД З ПРОВАНСАЛЬСКОЇ

Я лицар і поет, не схожий на ханигу.

Я не служу чужому королю.

У відблиску меча читаю древню книгу
і даму серця здалеку люблю.

І хоч у мене приятелі щирі,
але я знаю, що таке любов,
і не хвалюся друзям у трактирі,
як я заліз до неї у альков!

А наш король, а ми його васали,
а чорт візьми, я теж його васал.
Усі йому вже оди написали,
лиш я йому ще оди не писав.

І хоч живу я з королем не в мирі,
бо не люблю присвячувати од,
я друзям не підморгую в трактирі —
мовляв, який король наш ідіот!

Мене куплять і спродувать не раджу,
моя душа не ходить на базар.
А не клянусь, тому що я не зраджу,
і вже не раз це в битвах доказав.

І хоч на світі сторони чотири,
я тут живу, бо я цей край люблю.
І не боюсь донощика в трактирі,
бо все кажу у вічі королю!

Мати

Вона була красуня з Катеринівки.
Було у неї п'ятеро вже вас.
Купляла вам гостинчика за гривеник,
топила піч і поралась гаразд.
Ходила в церкву, звісно, як годиться.
Гладушки сушила на тину.
Така була хороша молодиця
І мала мрію гарну і чудну.
У ті часи, страшні, аж волохаті,
коли в степах там хто не воював, -
от їй хотілось, щоб у неї в хаті
на стелі небо хтось намалював.
Вона не чула зроду про Растреллі.

Вона ходила в степ на буряки.
А от якби не сволок, а на стелі -
щоб тільки небо, небо і зірки.
Уранці глянеш -
хочеться літати.
Вночі заснеш у мужа на плечі.
Де б маляра такого напитати?
Навколо ж орачі та сіячі.
Уваживши ту мрію дивовижну,
приходив небо малювать шуряк.
Вона сказала:
- Перестань, бо вижену.
- У тебе, - каже, - небо, як сіряк.
Якийсь художник у роки голодні
зробити небо взявся за харчі.
Були у нього пензлі боговгодні,
став на ослін, одсунув рогачі.
У нього й хмари вигинались зміями,
уже почав і сонце пломінке.
Вона сказала: - Ні, ви не зумієте.
Злізайте, - каже. - Небо не таке.
Вона тим небом у тій хаті марила!
Вона така була ще молода!
Та якось так - то не знайшлося
маляра.
Все якось так - то горе, то біда.
І вицвітали писані тарелі,
і плакав батько, і пливли роки, -
коли над нею не було вже стелі,
а тільки небо, небо і зірки...

* * *

Мене ізмалку люблять всі дерева,
і розуміє бузиновий Пан,
чому верба, від крапель кришталева,
мені сказала: "Здрастуй!" - крізь туман.
Чому ліси чекають мене знову,
на щит піднявши сонце і зорю.
Я їх люблю, я знаю їхню мову.
Я з ними теж мовчанням говорю.

* * *

Ми виїхали в ніч. І це було шаленство.
Збиралось на грозу. Ми виїхали в ніч.
Притихлі явори стояли безшелесно.
І зблиснула гроза — як вихопила ніж!
Осліплені на мить, ми врізалися в пільму.
Машину повело, і ми згубили шлях.
Усі мої ліси, удень такі приватні,
Схрестилися вночі із небом на шаблях.
Я думала в ту мить: привіт моїй гордині.
Ми виїхали в ніч. Дороги не видать.
Було моє життя — як ночі горобині.
Нічого у житті не вміла пережидать.
О, як мені жилося і як мені страждалось!
І як мені навіки взнаки воно далось!
А що таке життя? Чи те, що пережидалось?
Чи все-таки життя — це те, що відбулось?

МІЖ ІНШИМ

Коли я буду навіть сивою,
і життя моє піде мрякою,
а для тебе буду красивою,
а для когось, може, й ніякою.
А для когось лихою, впертою,
ще для когось відьмою, коброю.
А між іншим, якщо відверто,
то була я дурною і доброю.
Безборонною, несинхронною
ні з теоріями, ні з практиками.
і боліла в мене іронія
всіма ліктками й галактиками.
І не знало міщанське кодро,
коли я захлиналась лихом,
що душа між люди виходила
забинтована білим сміхом.
І в житті, як на полі мінному,
я просила в цьому сторіччі
хоч би той магазинний мінімум:
— Люди, будьте взаємно ввічливі! —
і якби на те моя воля,
написала б я скрізь курсивами:

— Так багато на світі горя,
люди, будьте взаємно красивими!

* * *

Мій перший вірш написаний в окопі,
на тій сипкій од вибухів стіні,
коли згубило зорі в гороскопі
моє дитинство, вбите не війні.
Лилась пожежі вулканічна лава,
стояли в сивих кратерах сади.
І захлиналась наша переправа
шаленим шквалом полум'я й води.
Був білий світ не білий вже, а чорний.
Вогненна ніч присвічувала дню.
І той окопчик —
як підводний човен
у морі диму, жаху і вогню.
Це вже було ні зайчиком, ні вовком —
кривавий світ, обвуглена зоря!
А я писала мало не осколком
великі букви, щойно з букваря.
Мені б ще гратись в піжмурки і в класи,
в казки літять на крилах палітур.
А я писала вірші про фугаси,
а я вже смерть побачила впритул.
О перший біль тих не дитячих вражень,
який він слід на серці залиша!
Як невимовне віршами не скажеш,
чи не німою зробиться душа?!
Душа в словах — як море в перископі,
І спомин той — як відсвіт на чолі...
Мій перший вірш написаний в окопі.
Він друкувався просто на землі.

МІСТО УР

...І жив народ. І звався він шумери.
Все пережив, і війни, й землетрус.
І древні воїни, що вмерли,
держали кубки біля вуст.

У тій долині, що аж ген де
пісками плавить небосхил,
царі, поети і легенди

лягли в шість ярусів могил.

Отак помалу і помалу
вони ішли у забуття.
А з міста Ур, з міського валу
шумери сипали сміття.

Все вище й вище, вище й вище
смітник тотальний виростав.
А що було там кладовище,
то вже ніхто й не пам'ятав.

В долині Тигра і Євфрата,
котру заносить жовтий мул,
поблякне слава Герострата
перед твоєю, місто Ур!

Бо то ж вогонь, то діло чисте.
В руках людини - то життя.
А ти, пихате і речисте,
по груди вгрузло у сміття.

Навалом сипавши непотріб,
засипав, сам не знав коли,
мечі, шоломи, арфи, котрі
твоєю славою були!

Чи стали люди твої ниці,
чи вже якась на них мана,
що ти засипав ті гробниці,
що ти забув ті письмена?!

Які врятують тебе гуси,
о найнещасніший народ,
що, переживши такі струси,
не пережив своїх глупот?!

..Ідуть роки. Ідуть століття.
Хтось щось руйнує. Хтось і створює.
А місто Ур зсипає сміття,
зсипає сміття на свою історію.

* * *

Моя любове! Я перед тобою.
Бери мене в свої блаженні сни.
Лиш не зроби слухняною рабою,
не ошукай і крил не обітни!
Не допусти, щоб світ зійшовся клином,
і не присни, для чого я живу.
Даруй мені над шляхом тополиним
важкого сонця древню булаву.
Не дай мені заплутатись в дрібницях,
не розмінйай на спотички доріг,
бо кості перевернуться в гробницях
гірких і гордих прадідів моїх.
І в них було кохання, як у мене,
і від любові тьмарився їм світ.
І їх жінки хапали за стремена,
та що поробиш,— тільки до воріт.
А там, а там... Жорстокий клекіт бою
і дзвін мечів до третьої весни...
Моя любове! Я перед тобою.
Бери мене в свої блаженні сни.

Музики

Ішли музики із весілля.
Цимбали, бубон і скрипаль.

Місток вузький над потічком!

З якої тут ступить ноги?

Тут як не ступиш, то не втрапиш.
Іще цимбали й скрипку втрапиш.

Двигтять місточок у дві дошки.

— Не бійтесь, куме, іще трошки!

Гукніть сусідам і родині,
що ми уже посередині!

Та вдарте в бубон з тої прикrostі.

Де страшно так, то тра навприсядки.

* * *

На конвертики хат літо клеїть віконця, як марки.
Непогашені марки — біда ще не ставила штамп.
Пролітають над ними віки, лихоліття і хмарки.
Я там теж пролітаю, я теж пролітаю там.

Опускаюсь на землю, на сивий глобус капусти.
На самісінький полюс, де ходє жук, як пінгвін.
Під склепінням печалі така хороша акустика.
Ледве-ледве торкнешся, а все вже гуде, як дзвін.

Ходить мати в городі. І лащиться плюшевий песик.
І ніхто ще не вбитий, не вбитий ніхто на війні.
Дикі гуси летять. Пролітає Івасик-Телесик.
Всі мости ще кленові. Всі коні іще вороні.

* * *

Не говори печальними очима
те, що не можуть вимовить слова.
Так виникає ніжність самочинна.
Так виникає тиша грозова.

Чи ти мій сон, чи ти моя уява,
чи просто чорна магія чола...
Яка між нами райдуга стояла!
Яка між нами прірва пролягла!

* * *

Не знав, не знав звіздар гостробородий,
Що в антисвіті є антизірки,
Що у народах є антинароди,
Що у століттях є антивіки.

Це знаю я. Жалій мене, звездарю!
Це знаю я, і голову хилю.
У антисвіті зірочкою марю,
В антинароді свій народ люблю.

* * *

Не знаю, чи побачу Вас, чи ні.
А може, власне, і не в тому справа.
А головне, що десь вдалечині
Є хтось такий, як невтоленна спрага.

Я не покличу щастя не моє.
Луна луни туди не долітає.
Я думаю про Вас. Я знаю, що Ви є.
Моя душа й від цього вже світає.

* * *

Не треба думати мізерно...
Безсмертя є ще де-не-де...
Хтось перевіяний, як зерно,
У ґрунт поезії впаде.

Митцю не треба нагород,
Його судьба нагородила,
Коли в людини є народ,
Тоді вона уже людина.

* * *

Не треба класти руку на плече.
Цей рух доречний, може, тільки в танці.
Довіра — звір полоханий, втече.
Він любить тиху паморозь дистанцій.

Він любить час. Хвилини. Дні. Роки.
Він дивний звір, він любить навіть муку.
Він любить навіть відстань і розлуку.
Але не любить на плечі руки.

У цих садах, в сонатах солов'їв,
Він чує тихі кроки бракон'єра.
Він пастки жде від погляду, від слів,
І цей спектакль йому вже не прем'єра.

Душі людської туго і тайго!
Це гарний звір, без нього зле живеться.
Але не треба кликати його.
Він прийде сам і вже не відсахнеться.

* * *

О, не взискуй гіркого меду слави!
Той мед недобрий, від кусючих бджіл.
Взискуй сказати поблідлими вустами
хоч кілька людям необхідних слів.

Взискуй прожить несуетно і дзвінко.
Взискуй терпіння витримати все.
А справжня слава - це прекрасна жінка,
що на могилу квіти принесе.

ОБРАЖЕНИЙ ТОРКВЕМАДА

Я інквізитор. Ну, і що із того?
Чи то такі вже злочини страшні?
Я не хвалюся. Віку золотого,
звичайно ж, не було і при мені.
Ну, катував. Ну, навертав до лона.
Палив багаття вищі голови.
Я їх убив, ну, може, півмільйона...
Ану згадайте — скільки вбили ви?

* * *

**Обступи мене, ліс, як в легенді про князя Хетага,
коли й кінь був убитий, і він уже ледве брів.
Обступи мене, ліс! Хай зупиниться вся ця ватага,
хай удариться люттю об спокій твоїх стовбурів.**

**Я побуду з тобою. Я тихо з тобою побуду.
Нахилися до мене і дай мені жменьку суниць.
Подивлюся на сонце. Поклонюся знайомому дубу.
Розпитаю, як справи у сосен, і звірів, і птиць.**

**Хай погоня підожде, усі ці жорстокі і тлусті.
Я нікуди не дінусь. Я долю свою прийму.
А коли я, беззбройна, їм потім вийду назустріч,
то вони позадкують, самі не знають чому.**

* * *

Ой ні, ще рано думати про все.
Багато справ ще у моєї долі.
Коли мене снігами занесе,
тоді вже часу матиму доволі.

А поки що — ні просвітку, ні дня.
Світ мене ловить, ловить... доганя!

Час пролітає з реактивним свистом.

Жонглює будень святістю і свинством.

А я лечу, лечу, лечу, лечу!
— Григорій Савич! — тихо шепочу.

Минає день, минає день, минає день!
А де ж мій сад божественних пісень?

Он бачиш, хто сидить в тому саду?
Невже я з ним розмову заведу?

Невже я з'їм те яблуко-гібрид,
що навіть дух його мені набрид?!

...Прикипіли ноги до постаменту, хліб у торбі
закам'янів. — Біда,— каже Григорій Савич.—
Він мене таки спіймав, цей світ, добре хоч,
що на тому світі. Нічого, якось відштовхнуся
від постаменту, та й підемо.

...От ми йдемо. Йдемо удвох із ним.
Шепоче ліс: — Жива із кам'яним!
— Диви, дива! — Дивується трава.—
Він кам'яний, а з ним іде жива!

І тільки люди зморщили чоло:
— Не може бути, щоб таке було.

Та їх давно вже хтось би зупинив!
...Тим часом ми проходимо крізь час.

Він твердо ставить кам'яну стопу.
Йдемо крізь ніч, крізь бурю у степу.
Крізь дощ і сніг, дебати і дебюти.
Ми є тому, що нас не може бути.

* * *

Осінній день березами почавсь.
Різьбить печаль свої дереворити.
Я думаю про тебе весь мій час.
Але про це не треба говорити.

Ти прийдеш знов. Ми будемо на «Ви».
Чи ж неповторне можна повторити?

В моїх очах свій сум перепливи.
Але про це не треба говорити.

Хай буде так, як я собі велю.
Свій будень серця будемо творити.
Я Вас люблю. О як я Вас люблю!
Але про це не треба говорити.

Осінній день, осінній день, осінній!..

Вечірній сон закоханого літа
і руки, магнетичні уночі.
Вродлива жінка, ласкою прогріта,
лежить у літа осінь на плечі.

Дозріла пристрасть до вогню і плоду.
Пашить вогнем на млосному щаблі.
І торжествує мудрий геній роду
всього живого на живій землі.

Ще літо спить, а вранці осінь встане —
в косі янтарній нитка сивини,
могутні чресла золотого стану,
іде в полях — вгинаються лани.

Близнята-зерна туляться в покоси,
біжить юрба червонощоких руж,
сплять солодко черкуси-негритоси,
біляві яблука і жовта раса груш.

Рве синій вітер білі посторонці.
А в серце літа — щедрий сонцепад.
І зливками розтопленого сонця
лежать цитрини, груші й виноград.

Загусне промінь в гронах перегрітих.
А ляже сніг на похололі дні —
жагучий сон закоханого літа
в холодну зиму бродить у вині!

Осінь жагуча

Вечірній сон закоханого літа
і руки, магнетичні уночі.
Вродлива жінка, ласкою прогріта,
лежить у літа осінь на плечі.

Дозріла пристрасть до вогню і плоду.
Пашить вогнем на млосному щаблі.
І торжествує мудрий геній роду
всього живого на живій землі.

Ще літо спить, а вранці осінь встане —
в косі янтарній нитка сивини,
могутні чресла золотого стану,
іде в полях — вгинаються лани.

Близнята-зерна туляться в покоси,
біжить юрба червонощоких руж,
сплять солодко черкуси-негритоси,
біляві яблука і жовта раса груш.

Рве синій вітер білі посторонці.
А в серце літа — щедрий сонцепад.
І зливками розтопленого сонця
лежать цитрини, груші й виноград.

Загусне промінь в гронах перегрітих.
А ляже сніг на похололі дні —
жагучий сон закоханого літа
в холодну зиму бродить у вині!

* * *

Отак, як зроду, потаємно, з тилу,
Усіх міщан оширені лаї
Ненавидять в мені мою скажену силу,
Ненавиджу я слабкості свої.

І скільки їх! Я зіткана з печалі.
Для ближніх знято тисячі свитин.
Коліна преклонивши, як Почаїв,
Стоїть душа перед усім святим.

Дзижчать і жалять міріади версій.

Ну що ж, нехай. Я сильна, навіть зла.
Я знаю: слабкість — це одна з диверсій.
А я ще в диверсантах не була.

ПАМ'ЯТНИК І.М.СОШЕНКУ

Умер проїздом. Корсунь спав, байдужий,
що десь сьогодні, вчора чи торік
умер проїздом, сивий і недужий,
якийсь старий самотній чоловік.

Тяглась розбита корсунська сошейка.
Гула церковця хором неземним.
Лежить Іван Максимович Сошенко,
і всі на світі плачуть не за ним.

А Рось кипіла в кам'яному ложі,
між голих віт кричало вороння.
І дві вербички стали на сторожі,
щоб ту могилу час не зарівняв.

І два віки зійшлися на пораду.
І Літній сад приснився тій вербі.
Хоч би яка скульптура з того чаду
прийшла сюди постояти в журбі!

Лежи, Іване. Світ вже був немилий.
Ще тут всілякі грози прогудуть.
Тут Рось тобі камінчиків намила,
з них добрі люди пам'ятник складуть.

Ти в цей пейзаж печально так вклинився.
Лишився тут, спасибі тій вербі.
Лежи, Іване. Кожен, хто вклонився
твоїй могилі, — пам'ятник тобі.

* * *

Очима ти сказав мені: люблю.
Душа складала свій тяжкий екзамен.
Мов тихий дзвін гірського кришталю,
несказане лишилось неказаним.

Життя ішло, минуло той перон.

гукала тиша рупором вокзальним.
Багато слів написано пером.
Несказане лишилось несказаним.

Світали ночі, вечоріли дні.
Не раз хитнула доля терезами.
Слова як сонце сходили в мені.
Несказане лишилось несказаним.

ПАПОРОТЬ

Птиці зелені
у пізню пору
спати злетілись
на свіжий поруб.

Тихо спустились
на жовту глицю
птиці зелені,
зелені птиці.

Крилами били,
пера губили,
голови сизі
низько хилили.

Пні навкруги –
їхні родичі кровні.
Зрізи на пнях –
наче місяць у повні.

Птиці зелені!
Що ж вам ще треба?
Маєте місяць.
Маєте небо.

Та на зорі,
в золотаву пору
птиці зелені
рвонулися вгору.

Тільки злетіть
не змогли, не зуміли:

тісно було,
переплутались крила.

Пастораль ХХ сторіччя

Як їх зносили з поля!
Набрякли від крові рядна.
Троє їх, пастушків. Павло, Сашко і Степан.
Розбирали гранату. І ніяка в житті Аріадна
вже не виведе з горя отих матерів.
А степам
будуть груди пекти ті залишені в полі гранати,
те покиддя війни на грузьких слідах череди.
Отакі вони хлопці, кирпаті сільські аргонавти,
голуб'ята, анциболи, хоч не роди!
Їх рвонуло навідліг. І бризнуло кров'ю в багаття.
І несли їх діди, яким не хотілося жить.
Під горю стояла вагітна, як поле, мати.
І кричала та мати:
– Хоч личко його покажіть!
Личка вже не було. Кісточками, омитими кров'ю,
осміхалася шия з худеньких дитячих ключиць.
Гарні діти були. Козацького доброго крою.
Коли зносили їх, навіть сонце упало ниць.
Вечір був. І цвіли під вікнами мальви.
Попід руки держала отих матерів рідня.
А одна розродилась, і стала ушосте – мати.
А один був живий. Він умер наступного дня.

* * *

Пекучий день... лісів солодка млява...
смага стежок... сонливиці левад...
Іде гроза дзвінка і кучерява
садам замлілі руки цілувать.

Краплини перші вдарили об шибку.
Кардіограма блиснула крива.
Вітри з розгону поламали скрипку,
гуде у сосен буйна голова.

Тремтіння віт, і жах, і насолода,
шаленство злив у білому вогні!

Ну, от і все. Одплачеться природа.
Їй стане легше, певно. Як мені.

ПІДМОСКОВНИЙ ЕТЮД

По двійко лиж - і навпростець лісами,
в сніги, у сосни, в тишу - без лижні.
Сполохать ніч дзвінками голосами,
зайти у нетрі, збитися - аж ні!

То там, то там над соснами димочок,
і в крижаних бурульках бахроми
стоїть такий чудесний теремочок -
друбок бурштину в кружеві зими!

Там Пастернак, а там живе Чуковський,
а там живе Довженко, там Хікмет.
Все так реально, а мороз - чукотський,
а ми на лижах - і вперед, вперед!

Ще всі живі. Цитуємо поетів.
Ми ще студенти, нам по двадцять літ.
Незрячі сфінкси снігових заметів
перелягли нам стежку до воріт.

Зметнеться вгору білочка біжйнка.
Сипнеться снігом, як вишневий сад.
І ще вікно світилось у Довженка,
як ми тоді верталися назад.

Ще нас в житті чекало що завгодно.
Стояли сосни в білих кімоно.
І це було так просто і природно -
що у Довженка світиться вікно...

Пінг-Понг

— добридень —
— здрастуйте —
— як справи? —
— спасибі — добре — як у вас? —
— робота — літо — спека — спрага —
— а настрої? —

– добре –
– все гаразд –
– неправда – очі –
– вам здалося –
– ви зблідли –
– обережно – м'яч! –
вогнем мовчання зайнялося –
схрестились погляди – пробач –
кажи слова легкі й порожні –
кажи їх знов – кажи їх знов! –
а так так дивитися не можна –
в настільнім тенісі розмов

ПІСЕНЬКА З ВАРІАЦІЯМИ

І все на світі треба пережити,
І кожен фініш – це, по суті, старт,
І наперед не треба ворожити,
І за минулим плакати не варт.

Тож веселімось, людоньки, на людях,
Хай меле млин свою одвічну дерть.
Застряло серце, мов осколок в грудях,
Нічого, все це вилікує смерть.

Хай буде все небачене побачено,
Хай буде все пробачене пробачено,
Хай буде вік прожито, як належить,
На жаль, від нас нічого не залежить...

А треба жити. Якось треба жити.
Це зветься досвід, витримка і гарт.
І наперед не треба ворожити,
І за минулим плакати не варт.

Отак як є. А може бути й гірше,
А може бути зовсім, зовсім зле.
А поки розум од біди не згірк ще, –
Не будь рабом і смійся як Рабле!

Тож веселімось, людоньки, на людях,
Хай меле млин свою одвічну дерть.
Застряло серце, мов осколок в грудях,
Нічого, все це вилікує смерть.

Хай буде все небачене побачено,
Хай буде все пробачене пробачено.
Єдине, що від нас іще залежить, —
Принаймні вік прожити як належить.

* * *

Після дощів смарагдова діброва,
на білій ріні річка говірка.
І смужка сонця тонко пурпурова
далекий обрій пензликом торка.

Лежить городів гарбузова Мекка.
У тихе небо струменіть тепло.
І над стареньким комином лелека
після дощу просушує крило.

* * *

Пишіть листи і надсилайте вчасно,
Коли їх ждуть далекі адресати,
Коли є час, коли немає часу,
І коли навіть ні про що писати.
Пишіть про те, що ви живі-здорові,
Не говоріть, чого ви так мовчали.
Не треба слів, навіщо бандеролі?
Ау! — і все, крізь роки і печалі.

Плем'я Тода

Біда, коли є цитруси і кава,
коли в землі є золото,— біда!
Біда, коли земля така ласкава,
коли така правічна й молода.

Тоді її пригорнуть і обнімуть.
Тоді її розгорнуть і однімуть...

О пестоші Ост-Індської компанії!
Залиште їм хоч казку, хоч струну!
Вже їх земля — копалини й копальні,
залізні кігті шахт у глибину.

Уже нема квітучої долини.

Не чути в передгір'ях череди.
Лиш чорний ієрогліф бадиліни
щось шелестить до мертвої води.

Дівчат красивих тягнуть у гареми.
Страх і покора множать недорік.
На скелях клинописні теореми
вже не вчитає жоден чоловік.

Вже все іде у стерлінгах і центах,
і плем'я тода — це вже не народ,
і безтурботна молодь без акценту
вже розмовляє мовою заброд.

Уже своїї слухати не хоче.
Здається, все. Здається, вже кінець.
...Що він співає, що він там бурмоче,
цей передсмертно посивілий жрець?

Він прихилився в храмі до одвірка,
у тому храмі, де погас вогонь.
Стоїть над ним одна-єдина зірка,
пливе молитва в човнику долонь.

Останній жрець печального народу
бурмоче гімни, складені колись.
Він пояснив би тодам мову тода,
але ж вони вже віри відреклись!

І юнаки, верткі від мімікрії,
вже перешиті на новий фасон,—
хто зна од чого очі щось мокріють,
і сниться їм якийсь забутий сон...

* * *

Пливли ми ввечері лиманом.
Моторчик чахкав спроквола.
Десь там за морем, за туманом
Уже Туреччина була.

Співали пісню ми про Байду
І про турецького царя,
Як Байда стрілами глобально

Царя у голову ціля.

А хтось виводив тонко-тонко,
Гули замріяні баси.
В туман, лиман, у річку Конку
Впадали наші голоси.

І так нам вільно, так повільно,
Таке роздолля степове! —
Що так ніхто і не помітив,
Що човен далі не пливе!

Чи, мо, наскочили на камінь?
Чи, мо, бензину вже не є?
Підводне царство з павуками
Нам зрушить з місця не дає.

А ми ж про це не мали й гадки.
Сміється Байда з далини:
— Що, дспівалися, нащадки?
Зіпхніться перше з мілини.

* * *

Послухаю цей дощ. Підкрався і шумить.
Бляшаний звук води, веселих крапель кроки.
Ще мить, ще мить, ще тільки мить і мить,
і раптом озирнусь, а це вже роки й роки!

А це уже віки. Ніхто уже й не зна,
в туманностях душі чи, може, Андромеди —
я в мантиях дощу, прозора, як скляна,
приходжу до живих, і згадую про мертвих.

Цілую всі ліси. Спасибі скрипалю.
Він добре вам зіграв колись мою присутність.
Я дерево, я сніг, я все, що я люблю.
І, може, це і є моя найвища сутність.

ПРИТЧА ПРО РІКУ

Давно колись була ріка Діала.
І цар персидський на імення Кір.

І лотоси біліли, мов піали.
І берег грав вогнями, як факір.
То царське військо йшло на переправу.
Священний кінь з недогляду втонув.
І Кір порушив проти неї справу.
Судив ту річку. І таке утнув:
Він присудив, щоб не було Діали.
Він смертний вирок їй оголосив.
Звелів прорити у пісках канали,
Зрубав дерева й трави покосив.
Одвів ті води у всі боки сущі.
Ріка умерла. Не було ріки.
Пройшло по неї військо, як по суші.
Пройшло те військо... І пройшли віки...
Піски пустель засипали канали.
Ріка в русло вернулася своє.
Царя немає. Є ріка Діала.
Немає Кіра. А Діала є.

ПРИЧМЕЛЕНІ ГНОМИКИ

В пивничці на лото сиділи п'яні гномики.
Вони кричали: — Хто
поруйнував нам домики?

Вони горлали: — Ми
всіх наб'ємо, налупимо!
Хтось усміхався: — Хми,—
і розглядав крізь лупу їх.

Вони гукали: — Бой!
Іще вина, три порції.
Зітхнула мишка: — Ой,
велика річ пропорції.

ПСАЛОМ 16

Єдиний Боже! Все обсіли хами.
Веди мене шляхетними шляхами.

І не віддай цим людям на поталу,—
вони вже іншу віру напитали.

Одплач в мені, одплач і одболи,—
вони ж моїми друзями були!

Світлий сонет

Як пощастило дівчині в сімнадцять,
в сімнадцять гарних, неповторних літ!
Ти не дивись, що дівчинка сумна ця.
Вона ридає, але все як слід.

Вона росте ще, завтра буде вишенька.
Але печаль приходить завчасу.
Це ще не сльози — це квітуча вишенька,
що на світанку струшує росу.

Вона в житті зіткнулась з неприємністю:
хлопчина їй не відповів взаємністю.
І то чому: бо любить іншу дівчину,
а вірність має душу неподільчиву.

Ти не дивись, що дівчинка сумна ця.
Як пощастило дівчинці в сімнадцять!

СКІФСЬКА БАБА

Ти, скіфська баба, кам'яна незграба,
стоїш в степах... Курай і бугила...
Яка ж ти баба, ну яка ж ти баба?!
За сто віків дитя не привела!
Були б у нього кремінь-ноження,
ото вже б гупотіло по ланах!
Чого смієшся? Космос нежонатий,
а ти стоїш одна у полинах.
Невже ж таки ніхто не женихався?
А висить же в музеях твій портрет.
Тобі козацький череп усміхався,
Та це — минуле. Ти дивись вперед.
Ти звикла — коні, гаківниці, стріли,
Зрадецькі хани з профілем шулік...
Ти це забудь. Усе це застаріле.
Поглянь навколо. Це — двадцятий вік.
А ти стоїш. Звітріли коси й руки.
Скришились плечі,— може, скажеш, ні?

Були б у тебе кам'яні онуки.
Ти розумієш, бабо? Кам'яні!
Ото — літак, а не якась дараба.
Це все — прогрес. А ти стара як світ...

...Сміється баба, клята скіфська баба,
сміється, ухопившись за живіт.

СМІХ

На вулиці — я чую крізь вікно —
Сміється жінка штучним сміхом.
Мабуть, їй сумно, але жінка хоче,
Щоб їй хотілося сміятись.

А я дивлюсь на ріки темних вулиць,
На голови веселих ліхтарів,
Одягнені в малі кашкети з жерсті,

І на моє високе підвіконня
Каштани білі квіти подають...

А я дивлюсь і думаю про вірші.
Коли їм сумно — хай вони сумують.
Хай тільки не сміються штучним сміхом,
Бо щирі люди закривають вікна.

* * *

Спинюся я
і довго буду слухать,
як бродить серпень по землі моїй.
Ще над Дніпром клубочиться задуха,
і пахне степом сизий деревій.
Та верби похилилися додолу,
червоні ружі зблідли на виду,
бо вже погналось перекотиполе
за літом - по гарячому сліду.

* * *

Спини мене отямся і отям
така любов буває раз в ніколи
вона ж промчить над зламаним життям

за нею ж будуть бігти видноколи
вона ж порве нам спокій до струни
вона ж слова поспалює вустами
спини мене спини і схамени
ще поки можу думати востаннє
ще поки можу але вже не можу
настала черга й на мою зорю
чи біля тебе душу відморожу
чи біля тебе полум'ям згорю

* * *

Старенька жінко, Магдо чи Луїзо!
Великий світ, холодні в нім вітри.
У нас ще й досі крупнівське залізо
виорюють у полі трактори.

Ну, як там вальси — чи гримлять у Відні?
Як доктор Фауст — бореться зі злом?
У нас навіки хлопці наші рідні
живуть собі у рамочці за склом.

Я не скажу ні слова тобі злого.
Твій, може, теж загинув на війні.
За що він бився, Магдо, проти кого?!
Він не кричить "Хайль Гітлер!" на стіні?

СТАРИЙ ГОДИННИКАР

Ще пароплавчики чаділи, наче праски,
ще ми шукали крем'яхи в піску, —
на пограниччі дійсності і казки
стояв той дім за хмарами бузку.

Там жив дідок, що схожий був на графа,
в краватці чорній, не як всі діди.
В трельяжі віддзеркалена карафа
була як сон криничної води.

Усмішкою дитячої фортуни
було для нас потрапити в той дім.
Там все було блискуче і латунне,
і лампу там залишив Алладін.

А той старий, достоту Каліостро,
щось прецизійне маючі в руці,
дивився в шкельце, наче кібець, гостро
і поціляв у гвинтики й зубці.

Навколо нього час лежав навалом.
Співали птиці в шибку із куща.
А він, старий, сидів як за штурвалом —
в руках крутив манюньке коліща.

Куди він плив? Немов стояче озеро,
у сутінках поблискував трельяж.
Всі механізми цокали загрозливо,
і з пільми хтось казав йому: "Приляж!"

А він крутив малесенькі штурвали,
і плив, і плив... З якої далини?
Його дитинство в рамочках овальних
дивилося на нього зі стіни.

Крихкий комод вивірчувала шашіль.
З куточка сяяв срібний образок.
Його душили спогади і кашель,
і навіть той за вікнами бузок.

У мерехтінні маятників мідних,
коли гуділа басова струна,
над мурашинням циферок термітних
він був — як тінь старого чаклуна.

Він лікував годиннички куповані.
Час зупинявся, цокав і кульгав.
Вночі нам сходив маятник уповні,
а він тихенько гирку підтягав.

* * *

Стояла груша, зеленів лісочок.
Стояло небо, дивне і сумне.
У груші був тоненький голосочок,
вона в дитинство кликала мене.

Ми з нею довго в полі говорили,

не чули навіть гуркоту доріг.
Мої важкі, мої щоденні брили
старий Сізіф тим часом постеріг.

Стояли ми одна супроти одної.
Ні з чим не крились, не хотіли йти.
Вона боялась осені холодної,
а я боялась шуму й суєти.

Удвох ми з нею слухали зозульку.
І хмари йшли, як нетутешній дим.
Сізіф курив свою гіркущу люльку,
йому хотілось бути молодим.

* * *

Страшний калейдоскоп:
в цю мить десь хтось загинув.
В цю мить. В цю саму мить. У кожную із хвилин.
Розбився корабель.
Горять Галапагоси.
І сходить над Дніпром гірка зоря-полин.
Десь вибух.

Десь вулкан.
Руйновище.
Загибала.
Хтось цілиться.
Хтось впав.
Хтось просить:
«Не стріляй!»
Не знає вже казок Шехерезада.
Над Рейном не співає Лорелай.

Летить комета.

Бавиться дитя.
Цвітуть обличчя, острахом не стерті.
Благословенна кожна мить життя
на цих всесвітніх косовицях смерті!

* * *

Страшні слова, коли вони мовчать,
коли вони зненацька причаїлись,
коли не знаєш, з чого їх почать,
бо всі слова були уже чиїмись.

Хтось ними плакав, мучивсь, болів,
із них почав і ними ж і завершив.
Людей мільярди і мільярди слів,
а ти їх маєш вимовити вперше!

Все повторялось: і краса, й потворність.
Усе було: асфальти й спориші.
Поезія - це завжди неповторність,
якийсь безсмертний дотик до душі.

СХОДИТЬ СОНЦЕ

Сходить сонце, ясний обагрянок
Заглядає у вічі мені:
А чи добрий у мене ранок,
Чи не плакала я вві сні?

Ранок – добрий.
А ночі, ночі!
Снишся ти і чужі краї...

Плакали сині очі.
Плакали сірі очі.
Плакала чорні очі.
І всі – мої.

СЬОМЕ НЕБО

Благословляю ті сліди,
благословляю ті дороги,
що привели мене сюди –
в мистецтва зоряні чертоги!

Тут сьоме небо,
верх бажань,
мета духовної жадоби,

причина слізних уповань –
сам бог і всі близькі особи.

Пророки, ангели, святі,
секретарки і херувими.
Благословенна мить в житті,
коли сідаєш поруч з ними.

Блаженна мить, священна мить!
Але хай бог мене простить,
що я штовхався якомога,
щоб сісти ближче біля бога.

Щоб воскурити фіміям,
і разом випити сто грам,
і щоб сподобитись тих страв,
що божий кухар готував.

О, божа велич неземна!
О, запах редьки і вина!

Закурить бог – і від цигарки
на небі створюється хмарка.
Бог плюне в космос – цілу мить
здається, що зоря летить.
А як гикне, то що й казати? –
всі гості покотом лежать.

І я лежу, і я тремчу:
а що, як милість обмине –
бо не поплеще по плечу
простого смертного, мене.

Є, правда, чутка, що і він,
не кажучи лихого слова,
земного батька простий син,
в боги потрапив випадково.

Та – нічирк!
Бо хто ж не зна –
у нього сила неземна.

Що Саваоф? Старий дивак.
Із глини сотворив людину.

Оце так бог, оце мастак!
Перетворив її у глину.

* * *

Такий чужий
і раптом – неминучий.
Химери хмар задушать горизонт.
Земля вдихне глибинно і жагуче
на вишняках настояний озон.
Мені нестерпно, душно, передгрозно.
Ліловим чадом туманіє без.
Гудуть ліси, риплять дубові кросна,
парчеву зливу виткавши з небес.
Лягла грози пульсуюча десниця
на золоте шаленство голови.
Мені, мабуть, ніколи не досниться
сліпучий спалах чистої жаги.
Гроза мені погрожує громами,
закутий біль спинає на диби.
Нехай смакують почуття гурмани,
а ти стихія – любиш, так люби!
Чи ще тебе недоля не намучила?
Чи не сліпить грозою ткани ніч?
Люблю.
Чужого.
Раптом – неминучого.
Тужу тонкою млістю передпліч.

* * *

Ти – Шіва. Ти – індуське божество.
Твої реальні обриси двояться,
Боюсь на Тебе подивитись, бо
Таких очей не можна не бояться.
Душа шукає слів як молитов.
До синіх вікон туляться дерева.
О, ця побожність, схожа на любов,
Очей повільних ласка мигдалева!
А очі ближніх – зведені курки,
І душі в нас беззахисні, як тири,
Ти думаєш, у Тебе дві руки,
А в Тебе дві, і ще, крім них, чотири.

У хмарах Кабінетної Нудьги
вони з надпліччя виростають хижо
і відливають бронзою жаги
і сріблом заворожених наближень.
Повзе гадюка в чорний телефон.
Мигтять людей столикі дублікати.
А я стою. І це мій марафон –
самій від себе безвісти тікати.
Ми розмовляєм сухо недарма,
такі чужі. А Ти при всіх натомість
незримо обіймаєш чотирма
мою незриму світлу непритомність.
І дві мене, прозорі від безсонь,
на перехресті вічності й вівторка,
стоять під тінню бронзових долонь,
одна – Твоя, а друга – недоторка.

ТІНЬ СІЗІФА

В корчах і в кручах умирають міфи.
Чугайстер щез. Покаялись нявки.
І тільки ми, подряпані Сізіфи,
тябричим вгору камінь-рюкзаки.
Руді стежки роз'їдені дощами.
З крутих плаїв зриваємося, йдемо.
У сьоме небо вийдемо з гущавин,
задавлені гранітними трюмо.
Цей мисник днів — мальовані тарелі,
ця тінь Сізіфа — потойбічний гість,
в столицях меду, в райдугах форелі,
у гіркоті покинутих обійсть.
Ми — гості бджіл. Посидим па бенкетах,
у кріслах пнів, на покуті проваль,—
Попович Женя, Мефістофель в кедах,
і мавки в шортах. І моя печаль.
І тінь Сізіфа, тінь її печалі,
горбата тінь, трагічна тінь сторіч.
Лілові хмари іван-чаю
пливуть над прірвами у ніч...
Тут буде твердо душу відіспати.
Сидить Сізіф і журиться, біда.
І п'є за нас шампанські водоспади
потік гірський, веселий тамада.
Я знаю, важко. У твоєму віці.

Либонь, я знаю, що й подумав ти:
“Вже краще йти до Бога пасти вівці,
ніж на Україні камінь цей тягти”.

Ще крок, Сізіфе. Не чекай на оплески.
Для глядачів тут сцена закрута,
де чорний беркут з крилами наопашки
хребет землі до сонця поверта.
А ми йдемо, де швидше, де поволі.
Йдемо угору, і нема доріг.
І тінь Сізіфа, тінь моєї долі...
І камінь в прірву котиться з-під ніг...

Тунгуський бог

Я ж тебе вистругав, боже,
З такого смаглявого дерева!
Я ж вороною пір'їнкою вуса тобі малював!
Я ж тобі, боже, повісив буси до самого черева!
Жінку свою найсолодшу на ніч тобі дарував!
Я ж тобі, боже, щоранку бив у священний бубон!
Я ж не стругав собі бога більше ні з яких дров!
Я ж тобі в ніздрі сережку!
Щоб ти не світив мені пупом,
Я ж золоті пацьорки звідси ось відпоров!
Я ж тобі — зуб акули! Я ж тобі — роги марала!
Я ж просив тебе, боже, щоб ти захистив мій чум!
Землі мої віднято... Діти мої повмирали...
Я ж просив тебе, боже. Ти мене, боже, не чув?
Зорі мої кедрові кров'ю моєю нагусли.
Вітер моєї свободи плюнув мені в лице.
Ти думав, як ми нещасні, ти думав, як ми тунгуси,
То ми вже до всього звикли, то видержим вже і це?!
Я ж був ладен валятись тебе тут під ногами,
а ти віддав мою землю на глум моїх ворогів!
Може, клячуть даремно люди перед богами?
Може, іноді треба бити своїх богів?
Може, іноді варто кидати їх у полум'я?
Де ж мої землі... і діти... і найсолодша жона?
Я ж тобі губи мазав кров'ю найкращого оленя!
А ти мені так віддячив?!
Так на ж тобі, на тобі, на!!!

* * *

Тут обелісків ціла рота.
Стрижі над кручею стрижуть.
Високі цвинтарні ворота
високу тишу стережуть.
Звання, і прізвища, і дати.
Печалі бронзове лиття.
Лежать наморені солдати,
а не проживши й півжиття!
Хтось, може, винен перед ними.
Хтось, може, щось колись забув.
Хтось, може, зорями сумними
у снах юнацьких не побув.
Хтось, може, має яку звістку,
які неказані слова...
Тут на одному обеліску
є навіть пошта польова.

* * *

У присмеркові доброї дібровості
пшеничний присмак скошеного дня.
На крутосхилах срібної дніпровості
сідлає вічність чорного коня.

Киреї хмар на плечах має вічність.
Вони пливуть кудись на Чигирин.
Я хочу в степ. Я хочу в непоміченість.
По саму душу в спокій і полин.

Отак брести. А тиша — як в соборі
з давно-давно загубленим ключем.
Холоне степ, і некипілі зорі
рогатий жук виймає рогачем.

А там — Дніпро, аж ген до Базавлука,
аж за пороги й далі за лиман.
Об цілий світ спіткнулася розлука
і йде на нас, страшна, як Тамерлан.

А ти десь там, за даллю вечоровою,
а ти десь там, за морем тишини,—

так владно, так повільно вичаровуєш
мене із ночі, з тиші, з далини...

* * *

У світі злому і холодному,
де щастя зіткане з прощань,
чи ми пробачим одне одному
цю несподівану печаль?

Чи будем вік себе картати?
Але за віщо, Боже мій!
За те, що серце калатати
посміло в ніжності німій?!

За ті передані привіти?
За тихий погляд, що п'янить?
Нехай це сонечко посвітить.
Нехай ця туга продзвенить.

* * *

У чистім полі, в полі на роздоллі,
де колосочки проти сонця жмуряться,
Вернигора, Вернивода й Вернидуб —
три велетні —
зібралися та й журяться.

— Ми велетні, ми велетні, ми велетні.
Ми телепні, ми телепні, ми телепні!

І сила ж є, і серце не мізерне,
і сто віків ні вмерти, ні заснути, —
все вернем, вернем, вернем, вернем!
А вже пора було й перевернути.

* * *

У селі одному на Поділлі —
все життя, а й досі не знайшов —
дід Карпенко ходить щонеділі
у степу шукати бозна й що.
Бо якийсь там гетьман чи отаман

закопав нечувані скарби –
біля груші дикої, отам он,
через довжик до тії верби.
Правда, груша двісті літ як всохла,
зарівняла й місце борона.
Та була могила там висока,
Тільки ж там могила не одна.
Десять кроків од тії могили,
Тихі трави... гайворон кричить...
Сірий ідол, витесаний з брили,
От хто знає, але він мовчить.
Був тоді там, кажуть, кущик глоду.
Кущик є, та – терен, а не глід.
І дурний в очах всього народу –
Вже вкотре! – йде додому дід.
І сміються люди вже у вічі:
треба ж так от збутися ума,
щоб оце в двадцятому сторіччі
та шукати те, чого нема!
Смійтесь, люди. А діди зникають.
Сивий сон у вічність однесе...
Є скарби, допоки їх шукають.
Перестануть – от тоді вже все.

УКРАЇНСЬКЕ АЛЬФРЕСКО

Над шляхом, при долині, біля старого граба,
де біла-біла хатка стоїть на самоті,
живе там дід та баба, і курочка в них ряба,
вона, мабуть, несе їм яєчка золоті.

Там повен двір любистку, цвітуть такі жоржини,
і вишні чорноокі стоять до холодів.
Хитаються патлашки уздовж всієї стежини,
і стомлений лелека спускається на хлів.

Чиєсь дитя приходить, беруть його на руки.
А потім довго-довго на призьбі ще сидять.
Я знаю, дід та баба - це коли є онуки,
а в них сусідські діти шовковицю їдять.

Дорога і дорога лежить за гарбузами.
І хтось до когось їде тим шляхом золотим.

Остання в світі казка сидить під образами.
Навшпиньки виглядають жоржини через тин...

* * *

Умирають майстри, залишаючи спогад, як рану.
В барельєфах печалі уже їм спинилася мить.
А підмайстри іще не зробились майстрами.
А робота не жде. Її треба робить.
І приходять якісь безпардонні прогнози.
Потираючи руки, беруться за все.
Поки геній стоїть, витираючи сльози,
метушлива бездарність отари свої пасе.
Дуже дививий пейзаж: косяками ідуть таланти.
Сьоме небо своє пригинає собі суєта.
При майстрах якось легше. Вони - як Атланти.
Держать небо на плечах. Тому і є висота.

* * *

Хай буде легко. Дотиком пера.
Хай буде вічно. Спомином пресвітлим.
Цей білий світ — березова кора,
по чорних днях побілена десь звідтам.

Сьогодні сніг іти вже поривавсь.
Сьогодні осінь похлинулась димом.
Хай буде гірко. Спогадом про Вас.
Хай буде світло, спогадом предивним.

Хай не розбудить смутку телефон.
Нехай печаль не зрушиться листами.
Хай буде легко. Це був тільки сон,
що ледь торкнувся пам'яті вустами.

Хуртовини

Циферблат годинника на розі
хуртовини снігом замели...
Нам з тобою, видно, по дорозі,
бо ішли й нікуди не прийшли.
Знов ті самі вулиці незрячі

і замету хвиля снігова.
Нам з тобою легко так, неначе
вітер нам підказує слова.
— Підкажи найлагідніше слово,
я його слухняно повторю.
Розгуляйся буйно і раптово,
заглуши усе, що говорю! —
Не було ні зустрічі, ні туги.
Не було пориву і жалю.
Я спокійна.
Я щаслива з другим.
Я тебе нітрохи не люблю.
А якщо заплачу і руками
я торкну ясно твоє чоло, —
нас не бачать леви біля брами:
левам очі снігом замело.

ХУТІР ВИШНЕВИЙ

Там, за порогами, в степах,
де землі щедрі та розлогі,
сидять лелеки на стовпах
і ріллі дихають вологі,

там що не впало - проросло,
шляхи - як рокіт на бандурі,
там як зривались чорні бурі —
чорнозем тоннами несло, -

Вишневий Хутір... Ні душі.
А де ж ті вишні, де ті вишні?
І де ті сни давнеколишні?
Нема вже й стежки до соші.

Якийсь зальотний самосій -
і той аж сизий, аж смушевий.
Лише у пам'яті твоїй
той хутір все іще Вишневий.

Цвітуть іще ті вишняки,
за обрій стелиться пшениця,
і йде у школу навпрошки
маленький хлопчик пішаниця.

А Дике Поле, Дике Поле! –
по груди коням деревій.
А мати свій городець поле, -
все ще у пам'яті твоїй.

А мати поле, мати поле.
Земля тужавіє, тверда.
Згорів город, і жито кволе,
і в річці висохла вода.

Все обступили солонці.
Рілля вродила камінцями.
Стоять порожні криниці,
береться сіль до самих цямрин.

Земля - як панцир черепах,
лежить, не змита і грозою.
Вишневий Хутір у степах
немов пропечений сльозою.

А ваша хата ще стоїть,
Забиті навхрест ваші вікна.
Землі хоч тисячу століть –
Вона не втішиться, не звикне,

Що кінь в степу не заірже,
Що вже нема верби тієї,
Де мертвий хутір стереже
Могилу матері твоєї...

Цавет Танем

Згоріли їхні селища, пропали їхні мули,
Бредуть, бредуть вигнанці в дорогу неблизьку,
Щоб мову свою рідну їх діти не забули,
їм літери виводять вірменки на піску.

А вітер, вітер, вітер!.. Який палючий вітер!..
Обвуглені обличчя січе, січе, січе!..
Лиш виведеш те слово із тої в 'язі літер,
а слово ж без коріння, покотиться, втече.

І десь, в якійсь пустелі, з'їдять його верблюда.
Забудуть його діти, і виростуть німі.

Бредуть, бредуть вигнанці...
бредуть бездомні люди...
Ні даху ж, ні притулку, – буквар їм на умі!

Згоріли їхні храми. Мужчини їхні вбиті.
Втонули їхні дзвони у озері Севан.
О, як їм далі жити? На тім кровопролитті
не місяць в небі сходить – турецький ятаган.

А вітер, вітер, вітер!.. Як шарпає той вітер!..
Куди їх ще, вигнанців, недоля заведе?
Нема коли писати отих маленьких літер.
Немає чим писати. Нема писати де.

І тільки на привалі, в ті рідкісні хвилини,
коли ще в свої тачки жінки не запряглись,
Ті буковки вірменські виводять, як стеблини,
і слізьми поливають, і букви прийнялись.

В пісках пустили корінь – а вітер, вітер, вітер!..
Бредуть, бредуть вигнанці в дорогу неблизьку!..
А скрізь по всій пустелі тоненькі стебла літер,
Як трави, проростають в палючому піску.

Їх топчуть ситі коні, дзвенять чужі стремена,
А букви проростають в легенди і пісні.
«Цавет танем!»— як кажуть,
прощаючись, вірмени.
Твій біль беру на себе. Печаль твоя в мені.

* * *

Цей ліс живий. У нього добрі очі.
Шумлять вітри у нього в голові.
Старезні пні, кошлаті поторочі,
літопис тиші пишуть у траві.
Дубовий Нестор дивиться крізь пальці
на білі вальси радісних беріз.
І сонний гриб в смарагдовій куфайці
дощу напився і за день підріс.
Багряне сонце сутінню лісною
у просвіт хмар показує кіно,
і десь на пні під сивою сосною
ведмеді забивають доміно.

Малі озерця блискають незлісно,
колише хмара втомлені громи.
Поїдемо поговорити з лісом,
а вже тоді я можу і з людьми.

ЧАДРА МАРУСІ БОГУСЛАВКИ

Вузенька вуличка. Стіна, повита хмелем.
Татари сплять, сьогодні в них байрам.
Високий дуб, по-українськи - нелинь.
Святе письмо, по-їхньому - Коран.

Чого я тут? Ще й, кажуть, Богу слава,
що я жива, що в мене муж паша.
А я- Маруся. Я- із Богуслава.
У мене є непродана душа.

О, як він любить, як він мене палить!
Як він мене цілує уночі!
Каблучки нанизав по дві на кожен палець.
Браслети на руках, на шиї дукачі.

І я ходжу, володарка темниці.
Скриплять у тиші двері за дверми.
Блищать очима слуги темнолиці,
мені у ноги стелять килими.

Ох, килими, барвисті килимочки!
Фонтан, кальян і сльози на зорі.
Носила я і плахту, і віночки, -
ну, як мені, чи гарно у чадрі?

І меч, і правда - цноти не жіночі.
Люблю чадру - і чорна, і густа.
Коли татарам брешуть мої очі,
ніхто не бачить, як тремтять вуста.

Мого лиця не видно під чадрою.
Мій муж поїхав. Тоскно мені. Жду.
А то б я їм здавалася чудною, -
чого я зблідла і куди іду.

Чого дивлюся в море, у тумани.
Чого, як тінь, блукаю уночі.

...Бряжчать мені невільницькі кайдани.
А я шукаю сховані ключі.

★ ★ ★

Чатує вітер на останнє листя
старого дуба, що своїм корінням
тримає схили урвища...
А знизу,
по глинищах,
по збляклих травах
вповзає дим циганського багаття
і чутно — перегукуються люди
за сірою гіркою пеленою.

Строката хустка — жовте і багряне —
з плечей лісів упала їм під ноги.
І вся природа схожа на циганку —
вродливу,
темнооку,
напівголу,
в червоному намисті з горобини,
з горіховими бубнами в руках...

★ ★ ★

Чекаю дня, коли собі скажу:
оця строфа, нарешті, досконала.
О, як тоді, мабуть, я затужу!
І як захочу, щоб вона сконала.
І як злякаюсь: а куди ж тепер?!
Уже вершина, де ж мої дороги?
...Він був старий. Старий він був. Помер.
Йому лизали руки епілоги.
Йому приснився жилавий граніт.
Смертельна туга плакала органно,
Він Богом був. І він створив свій світ.
І одвернувся: все було погано.
Блукали руки десь на манівцях,
тьмяніли фрески і пручались брили.
Були ті руки в саднах і в рубцях —
усе життя з камінням говорили.
Вже й небо є. А стелі все нема.
Пішли дощі. Хитались риштування.

Внизу ревла і тюкала юрма.
Вагою пензля металися вагання.
А він боявся впасти на юрму.
Сміялись в спину скіфи і етруски.
І він зірвавсь. Не боляче йому,
бо він розбився на камінні друзки.
І ось лежить. Нема кому стулить
його в одне на плитах базиліки...
Прокинувся. Нічого не болить.
Все віднялось. І це уже навіки,
Нажився він. І недругів нажив.
Було йому без року дев'яносто.
Життя стужив і друзів пережив,
і умирав зажурено і просто.
Важкі повіки... стежечка сльози...
і жаль безмірний однієї втрати:
“В мистецтві я пізнав лише ази.
Лише ази! Як шкода умирати...”
Земля пером. Чудний був чоловік.
Душа понад межею витривалості.
Щоб так шукати, і за цілий вік —
лише ази! — ні грана досконалості.

Ти, незглибима совісте майстрів,
тобі не страшно навігацій Лети!
Тяжкий був час. Тепер кого не стрів, —
усі митці, художники й поети.
Всі генії.
На вічні терези
кладуть шедеври у своїй щедроті.
Той, хто пізнав в мистецтві лиш ази,
був Мікеланджело Буонарроті.

Червоні краплі глоду

Блюстителі, халтура — ваше хоббі.
Ви, фабріканти вір і недовір,
зробити вам би по духовній пробі —
вас забракує кожен ювелір.

Номенклатурні дурні, бюрократи,
пласкі мурмила в квадратурі рам!
Ваш інтелект не зважає на карати,

а щонайбільше просто на сто грам.

Поету важко. Він шукає істин.
Ми — джини в закоркованих пляшках.
А ви, хто ви, які ж ви комуністи?
Ви ж комунізм вдали в пелюшках!

Ви вже його сточили, як хробаччя.
Поезія для ваших топок — торф.
Оце щоб ваші методи побачив,—
від заздрощів би луснув Бенкендорф.

Нелегко вам. Криваві краплі глоду
крізь наші вірші виступлять колись...
Не говоріть від імені народу,—
розперетричі ви йому впеклись!

ЧИГИРИНСЬКИЙ КОЛОДЯЗЬ

Козацька тверджа, давній Чигирине,
уламок слави серед цих полів!
Усе святе, усе неповториме,
усе чекає невимовних слів...
Тут запеклася кров мого народу
І одридали волю кобзарі.
Брати мої, а де ж ви брали воду
в цьому камінні, на такій горі?
Коли в облогу брами всі зачинено
І догорають головешки веж,-
пили ви Тясмин здалеку очима
чи, може, просто кам'яніли теж?
Цей шпиль гори і трави, що зів'яли,
руїн і скель розпечений полин...
То як же ви на смерть отут стояли?!
Стоять на смерть - це ж треба бути живим!
А он же, бачиш: в камені криниця,
мале відерце в дзьобі журавля.
Гори цієї дивна таємниця —
оця пробита в камені криниця,
коли рятунку ждять нізвідкіля!
Як ви пробили цей суцільний камінь?
Як добулись до того джерела?
Ломами? Кайлом? Голими руками?

Чи вам сама земля допомогла?
Навчи мене, навчи, о Чигирине!
Колодязь твій глибокий, не змілів.
Усе святе, усе неповториме,
усе чекає невимовних слів...
З поетичного блокнота читача

* * *

Чомусь пам'ятаю, що річка звалася Леглич.
Було в ній каміння — як сто бегемотячих спин.
А той цибатий, на клуні, звався лелечич.
А те запахуще — любидра, канупер і кмин.

Чомусь пам'ятаю — вночі ревли бегемоти.
Виходили з річки і дуже чомусь ревли.
І падали груші, і звалились вони бергамоти.
Воли ремигали, і звалились вони — воли.

Чомусь бегемоти випивали річку щоліта,
І пирхали важко рудими ніздрями злив.
Чомусь пам'ятаю, як плив між камінням шуліка,
Убитий шуліка чомусь між камінням плив...

* * *

Ще назва є, а річки вже немає.
Усохли верби, вижовкли рови,
і дика качка тоскно обминає
рудиментарні залишки багви.

І тільки степ, і тільки спека, спека,
і озеравин проблески скупі.
І той у небі зморений лелека,
і те гніздо лелече на стовпі.

Куди ти ділась, річенько? Воскресни!
У берегів потріскались уста.
Барвистих лук не знають твої весни,
і світить спека ребрами моста.

Стоять мости над мертвими річками.
Лелека зробить декілька кругів.

Очерети із чорними свічками
ідуть уздовж колишніх берегів.

* * *

Я вранці голос горлиці люблю.
Скрипучі гальма першого трамваю
я забуваю, зовсім забуваю.

Я вранці голос горлиці люблю.

Чи, може, це ввижається мені
той несказаний камертон природи,
де зорі ясні і де тихі води? —

Я вранці голос горлиці люблю!

Я скутила за дивним зойком слова.
Мого народу гілочка тернова.
Гарячий лоб до шибки притулю.

Я вранці голос горлиці люблю...

* * *

Я дуже тяжко Вами відболіла.
Це все було як марення, як сон.
Любов підкралась тихо, як Даліла,
А розум спав, довірливий Самсон.

Тепер пора прощатися нам. Будень.
На білих вікнах змерзли вітражі.
І як ми будем, як тепер ми будем?!
Такі вже рідні, і такі чужі.

Ця казка днів – вона була недовгою.
Цей світлий сон – пішов без вороття.
Це тихе сяйво над моєю долею! –
Воно лишилось на усе життя.

* * *

Я кину все. Я вірю в кілометри —
обвітрені, задихані і злі.
Багато їх у матінки Деметри,

Котра була богінею землі.
О, розмотай шляхи мені, богине!
Світ за очі від себе забіжу.
Рятуй мене, врятуй мене, бо гине
моя душа, задивлена в чужу.
Так ніжно, так беззахисно, так віддано,
так всупереч тверезому уму.
Врятуй мене розлукою і віддалю,—
ні спогаду з тобою не візьму.
В гірких оазах сонячної cedри,
де грім тримає зливу в рукаві,
де тільки версти, дерев'яні зебри,
пасуться в запорошеній траві,—
хай буде степ, хай буде ліс і гори,
хай вибухне земна твоя пралють,
коли лихі на око семафори
мені дорогу смутком переллють!

* * *

Я хочу на озеро Світязь,
в туман таємничних лісів.
Воно мені виникло звідкись,
у нього сто сот голосів.
Воно мені світить і світить,
таке воно в світі одне.
— Я Світязь, я Світязь, я Світязь!
Невже ти не чуєш мене?!

І голосом дивним, похмурим,
як давній надтріснутий дзвін:
— Батурин, Батурин, Батурин! —
лунає мені навздогін.

Я річку побачила раптом.
Питаю: - А хто ж ти така?
— Я Альта, я Альта, я Альта! —
тонесенько плаче ріка...

* * *

Я хочу знати, любиш ти мене,
чи це вже сон, який уже не сниться?
Моєї долі пекло потайне,

моя сама від себе таємниця!

Чи ти за мене душу віддаси,
чи розміняєш суєтно і дрібно?
Краса – і тільки, трішечки краси,
душі нічого більше не потрібно.

Чи, може, в цім калейдоскопі літ,
де все нещадно звичне і щоденне,
ти просто мені дивишся услід
і трохи любиш сни свої про мене?

* * *

Я виросла у Київській Венеції.
Цвіли у нас під вікнами акації.
А повінь прибувала по інерції
і заливала всі комунікації.
Гойдалися причали і привози.
Світилися кіоски, мов кіютики.
А повінь заливала верболози
по саме небо і по самі котики.
О, як було нам весело, як весело!
Жили ми на горищах і терасах.
Усе махало крилами і веслами,
і кози скубли сіно на баркасах.
І на човнах, залитими кварталами,
коли ми поверталися зі школи,
дзвеніли сміхом, сонцем і гітарами
балкончиків причалені гондоли.
І слухав місяць золотистим вухом
страшні легенди про князів і ханів.
І пропливав старий рибалка Трухан.
Труханів острів... острів Тугорханів...
А потім бомби влучили у спокій.
Чорніли крокв обвуглені трапеції.
А потім повінь позмивала попіл
моєї дерев'яної Венеції.